

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-cel
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CONDURATU
Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

RÉNE DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIȚEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOIANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

Dr. ȘTEFAN LADAY
fost magistrat,
jurisconsult în Cluj

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați . . . . . 800 "
" Magistrați . . . . . 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artelor No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

Ai apărut **NATURALIZAREA ÎN ROMANIA** DUPĂ CONSTITUȚIUNE ȘI NOUA LEGE A NAȚIONALITĂȚILOR, studiu critic și comparativ asupra noii legi a naționalității române din 1924, c'un appendice cuprinzând: examinarea chestiunilor importante privitoare la naționalitatea română în raport cu tratatele de pace și a altor legiuiri străine relative la naturalizare de d-l *Dimi-trie G. Maxim*, Președinte la Curtea de Apel București, membru în Comisia de naturalizare și în Comisiunea de unificare legislativă. Prețul 80 lei. De vânzare la Curierul Judiciar. Se adaugă 5 lei porto postal recomandat.

SUMAR

— *Drept interprovincial. Este posibil un conflict între legile penale din vechiul regat și legile penale din provinciile alipite?* de d-l avocat Vintilă Dongoroz;

— *Tratat de Drept administrativ român de d-l Prof. Paul Negulescu; Recenzie de d-l Corneliu Botez, Consilier la Curtea de Casație;*

JURISPRUDENȚA:

— Curtea de Casație, s. III și Camera arbitrală a Bursei din București: *Dumitru Păpăianopol cu Iancu Gontescu* (Bursă. Dacă este admisibilă revizuirea unei hotărâri pronunțate de Camera Arbitrală? Art. 361 Pr. civ. și 54 Legea Burselor. În ce termen trebuie introdusă cererea de revizuire. Art. 296, alin. 2 și 288 Pr. civ.), cu o *Notă* de d-l avocat Demetru V. Paraschivescu;

— Curtea de Apel București, s. III (*Ignatz Bercovici cu Banca Românească*. (Cek. Hotărâre prin care se declară nul cekul pierdut. Apel la Curte. Inadmisibilitatea lui. Art. 336 și 354 c. com.), cu o *Notă* de d-l avocat Ion V. Gruia.

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCĂ”

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tuturor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească” din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiile periodice.

Cataloge la cerere.

DREPT INTERPROVINCIAL

Este posibil un conflict între legile penale din vechiul Regat și legile penale din provinciile alipite?

Teritoriul politic al României întregite fiind astăzi împărțit în mai multe teritorii juridice, firesc a fost să se aducă în discuțiune chestiunea mult prea delicată a conflictelor posibile dintre legiunile acestor teritorii (1).

Cum și din punct de vedere al legiunilor penale avem trei teritorii guvernate de legiuni distincte (2), ne vom întreba dacă un conflict s'ar putea ivi vreodată între aceste legiuni.

Dela început vom răspunde categoric nu!

Legile penale prin esența lor ne fiind decât disciplinarea juridică a aceluși drept subiectiv: jus puniendi ce aparține Statului, nu se pot ivi între aceste legi conflicte „în spațiu” decât atunci când ele sunt aplicabile pe teritorii ce aparțin la două Suveranități diferite. Din moment însă ce două sau mai multe legi sunt aplicabile pe teritorii juridice distincte aparținând teritoriului politic al aceluiaș Stat, aceste legi fiind expresiunea unei singure Suveranități, nu vor putea veni niciodată în conflict, întrucât se consideră că Statul a înțeles ca în zona fiecăruia din acele teritorii ce-i aparțin și în chip strict teritorial să-și disciplineze prin legi și norme diferite dreptul său de a pedepsi.

În adevăr, reacțiunea represivă fiind emina-

1) Chestiunea a fost în special semnalată de d-l Prof. G. Plăstara printr'un studiu publicat în revista Dreptul, 1925, nr. 3, sub titlul „Drept interprovincial”. D-sa analizează problema în linii largi, indicând soluțiuni de principiu, dar menționând că: „Conflictele legilor asupra fiecărei chestiuni merită să facă obiectul unei cercetări speciale, care să indice soluțiunile practice.”

Ascultând de acest îndemn, foarte binevenit, am scris studiul de față.

2) Vechiul Regat și Basarabia sunt guvernate de legiuirea română, Ardealul de legiuirea fostă maghiară și Bucovina de legiuirea fostă austriacă.

mente de ordine publică, în cea mai neînsemnată infracțiune vom întâlni ca principal substrat al ocrotirii penale ideea de ordine publică. Ori, nimic nu poate împiedica pe un Stat, ca în vederea acestei ordine publice, să edicteze norme și măsuri represive diferite pentru fiecare din regiunile teritoriului său, în raport cu cerințele și posibilitățile unei serioase și adecuate reacțiuni represive. Toate aceste legi emanând dela aceeași Suveranitate funcționează concurrent și de o egală valoare, fiecare în limitele stricte ale teritoriului respectiv, așa fel încât, niciodată același raport de drept penal nu poate cădea sub imperiul a două din aceste legi, ci numai sub al aceleia pe teritoriul căreia s'a comis actul ilicit penal (3). Cu un cuvânt deci, orice conflict în spațiu între legile penale aplicabile pe teritorii juridice, diferite, ale aceluiași Stat, este inconceptibil (5).

Acestea spuse, chestiunea care se pune cu privire la cazul special al legiurilor penale aplicabile astăzi în România, din punct de vedere al conflictelor în spațiu, se rezumă la următoarea problemă: Care este situațiunea legiurilor penale din teritoriile alipite față de legiuirea penală din vechiul Regat? Formează aceste legiuri un fel de drept particular față cu legiuirea din vechiul Regat care ar constitui dreptul comun general pentru întreaga țară, sau din contra aceste legiuri penale sunt de o egală valoare cu legiuirea din vechiul Regat, fiecare din ele guvernând în mod exclusiv un teritoriu juridic anumit, fără posibilitatea de amestec al legiurii din vechiul Regat?

Ca să răspundem la aceste întrebări vom examina efectele pe cari anexiunea unui teritoriu le poate avea asupra legilor penale.

Desigur alipirea provinciilor liberate la Regatul român are ceva ca totul specific ca act istoric; suntem în fața unei anexiuni de teritoriu pecetluită cu semnul înfrățitor al Unirii. Acest act măreț ar fi putut fi adumbrat de tocmeli în orânduirea tuturor chestiunilor de natură politică, juridică, administrativă, etc., așa cum era însă firesc de așteptat el nu a cunoscut nici măcar gândul unei astfel de pete.

În atari condițiuni problemele de ordin juridic prilejuite de faptul alipirii vor primi aceleași soluțiuni cari pentru înțelepciunea lor sunt de cele mai multe ori ținute în seamă de toată lumea.

Trebue să recunoaștem că în această materie nu există norme categorice și obligatorii, ci numai so-

luni cari pentru înțelepciunea lor sunt de cele mai multe ori ținute în seamă de toată lumea.

Cu privire la efectele anexiunii față de legile penale întâlnim două păreri, diferențiate în teorie, dar perfect asemuitoare prin rezultatele practice la cari conduc.

În prima părere pornindu-se dela caracterul politic al anexiunii, care sub acest raport reprezintă oarecum expansiunea teritorială a unei suveranități, se susține că legile penale ale puterii anexante devin aplicabile imediat pe teritoriul anexat în lăturând implicit legile acestuia. Dar autorii cari susțin această părere recunosc totuși că ținând seamă de natura legilor penale, de mecanismul și fiabilitatea lor ar fi grav ca legile penale ale puterii anexante să poată intra în vigoare fără a fi aduse la cunoștința populațiunii printr-o publicare specială. Conchid deci că legiuirea penală a puterii anexante nu va intra în vigoare ipso facto în momentul anexiunii, ci numai după ce ea va fi fost publicată în teritoriul anexat până atunci rămânând în vigoare legile existente ale acestui teritoriu (6).

Dar tot acești autori, examinând și mai riguros strânsa legătură dintre eficacitatea unei legi penale și gradul ei de adecuare la acel complex de contingente care interesează represiunea și este specific fiecărei grupări sociale, nu s'au ferit de a recomanda ca o măsură înțeleaptă păstrarea, când e posibilă pentru un timp oarecare, a legilor penale existente pe teritoriul anexat.

Astfel Pascal Fiore care susține că puterea anexantă își poate impune imediat legile sale penale, adaugă însă că este mai înțelept a se face să tacă ambițiunile politice și a se da întâietate utilului, așa după cum au lăsat „*esempi degni di ammirazione i Romani, che concedevano ai vinti din reggersi con le proprie leggi*” și conchide că nu poate fi nici folositor nici prudent: „di mutare sostanzialmente i supremi principi del diritto penale, e per quelle che si riferisce alla graduazione delle pene, e per quello che concerne la proporzionale quantità della pena, e per quello che riguarda la responsabilità penale, e per quello che riguarda la procedura e l'ordine dei giudizi penali” (7).

Același lucru ni-l spune Maurice Travers care susține deasemenea că puterea anexantă își poate impune legile sale penale prin simplul fapt al publicării lor în teritoriul anexat: „Il faut, avant tout éviter une confusion lorsque l'on parle de la portée d'application de la loi pénale de l'Etat démembré. Cette loi peut, par la volonté de l'Etat annexant rester en vigueur après l'annexion dans les territoires cédés. Le cas est fréquent lorsqu'il s'agit de régions de civilisations très particulière” (8).

Așa dar în prima teză se susține că legea penală a Statului anexant se extinde asupra teritoriului a-

6) Vezi Maurice Travers, *Droit pénal internat.*, vol. II, pag. 530, în același sens autorii citați la nota 8.

7) P. Fiore, *Trattato di diritto inter. pubblico*, III, pag. 267. În același sens: Burlamaqui, *Principes du dr. de la nature et des gens*, VIII, p. 125; Montesquieu, *Esprit des lois*, 10, p. 9; Sellose, *Traité de l'annexion*, p. 101.

8) M. Travers, op. cit., II, p. 574; în același sens R. Ribeyro, *De la compétence crim. en matière d'annexion*; Cabonat, *Des annexions de territoire*, p. 219; Vincent et Penard, *Dictionnaire de dr. intern.* V. Annexion, nr. 27; Sellose, op. cit. p. 317; P. Fauchille, *Traité de dr. intern. publ.* I, p. 366.

3) Chiar atunci când ar fi vorba de o infracțiune continuă ce s'ar fi săvârșit pe teritoriile a două provincii, nu avem un conflict de legi, ci un simplu conflict de jurisdicțiune care se va soluționa în favoarea instanței ce s'a sesizat mai întâi.

5) Acest principiu al teritorialității stricte cu privire la legile penale aplicabile unui anumit teritoriu juridic înlăuntrul teritoriului politic a fost consacrat și de înalta noastră Curte de Casație prin deciziunea nr. 539 din 25 Februarie 1925, prin care s'a statornicit ca atunci când pe o porțiune din teritoriul țării se proclamă starea de asediu, normele speciale acestei stări nu pot fi aplicate unui locuitor care deși domiciliază în zona stării de asediu, a comis însă infracțiunea în afara acesteia. Ori starea de asediu declarată numai pentru o anumită zonă diferențiază teritoriul politic al țării sub raportul represiv tot așa după cum îl diferențiază două legiuri deosebite aplicabile fiecare pe o anumită porțiune. Și într'un caz și în altul aceeași suveranitate se servește de o represiune diferit disciplinată. În ambele cazuri vom aplica principiul teritorialității.

nexat, dar se cere în prealabil publicarea acestei legi și se recomandă ca o măsură înțeleaptă păstrarea legilor penale ale teritoriului anexat, când aceasta e posibil.

În a doua teză se susține din contra că odată cu teritoriul anexat, odată cu populațiunea acestuia, cu instituțiunile sale publice și private, etc. trec la puterea anexantă și legile acestui teritoriu. Aceste legi rămân în vigoare și după anexiune, ele oglindind ordinea juridică existentă, care nu poate fi răsturnată printr'un fapt cu caracter politic. Dar dacă legile teritoriului anexat rămân în vigoare se recunoaște totuși că puterea anexantă are dreptul printr'un act expres să abroge aceste legi înlocuindu-le în totul sau în parte cu legile sale (9).

Cum vedem în ambele teze chestiunea se rezolvă în practică printr'o manifestatiune de voință din partea puterii anexante. În prima teză dacă puterea anexantă voeste, poate păstra în totul sau în parte legiuirea penală a teritoriului anexat declarând această expres sau consimțind-o tacit prin nepublicarea legilor sale în acest teritoriu. În a doua teză iarăși dacă puterea anexantă voeste, poate păstra legiuirea teritoriului anexant neprocedând la abrogarea ei.

Desigur soluțiunea cea mai înțeleaptă este de a se respecta cel puțin pentru un anumit timp, legiuirea penală a teritoriului anexat. Legea penală mai mult ca oricare alta este plămădită din însuși aluatul conștiinței morale medii a unui grup social. Toată acea nesfârșită serie de factori ce stau la baza criminalității, nuanțându-se atât de variat în raport cu viața morală, intelectuală și fizică a fiecărei grupări sociale, cu condițiunile mediului ambiant, fizic și social, nu poate rămâne neluată în seamă la așezarea unei legi penale. Legea penală se aplică oamenilor nu raporturilor juridice, de aceea această lege nu poate fi eficientă și justă decât când este adecuată grupului social căruia îi este destinată. A schimba o legiuire penală pentru considerațiuni ce stau în afară principiilor ce prezidează la așezarea unei legi penale, este a lua din mână societății o armă bună și proprie și a-i da în schimb o satisfacțiune vană și un neputincios instrument de apărare.

Anexiunea prin ea însuși nu poate deci justifica schimbarea legiuirii penale atâta timp cât o perioadă de tranzițiune nu a nivelat cel puțin în linii largi condițiunile de așezare ale legilor penale, mai ales când între grupul social anexant și grupul social anexat există diferențe profunde din acest punct de vedere.

Din puținele exemple istorice pe cari le avem putem constata că nicideată nu s'a aplicat prima teză, aceea a înlocuirii legii penale prin simplul fapt al anexiunii, ci în totdeauna s'a lăsat în vigoare cât

va timp legea teritoriului anexat, procedându-se mai târziu printr'un act expres la abrogarea sau modificarea ei (10).

Ori, din moment ce legiuirea penală a teritoriului anexat a fost lăsată în vigoare chestiunea care se pune, este dacă această legiuire rămâne o legiuire străină din care ipso-jure se vor elimina anumite dispozițiuni cărora le vor lua locul dispozițiunile corespunzătoare din legiuirea puterii anexante, alcătuiind pentru rest un fel de drept particular, sau această legiuire menținută în vigoare ca pătă naționalitatea puterii anexante și atunci în totalitatea ei va fi privilegiu ca emanând dela Suveranitatea acestei puteri și va guvernă în mod exclusiv pe teritoriul anexat nu ca un drept particular ci ca un drept de o egală valoare cu legiuirea puterii anexante?

Din moment ce se va admite că legea teritoriului anexat devine lege națională atunci toate dispozițiunile ei fără excepțiune se vor considera ca emanând dela aceiași Suveranitate ca și legea puterii anexante și deci fiind vorba de două legi naționale ele se vor aplica în chip strict teritorial, fără ca dispozițiunile uneia să impieteze asupra dispozițiunilor celeilalte și fără ca ele să poată veni în conflict, așa după cum am arătat la începutul acestui studiu.

Iată cum s'a pronunțat în această privință doctrina: „La plupart des auteurs et la Cour de cassation limitent la portée de cette définition en affirmant que dans les pays conquis et annexés, la loi étrangère qui doit être appliquée par les tribunaux français, doit être considérée comme une loi française“ (11).

Iar profesorul Roux care predă dreptul penal la Universitatea din Străsburg și deci are îndatorirea de a se pronunța cât mai bine edificat de la înălțimea catedrei sale, spune: „En succédant dans le pays annexé à la puissance étrangère, l'autorité française la continue, les lois locales demeurent donc en vigueur“ (12).

Așa dar puterea anexantă se substituie puterii dela care s'a desmembrat teritoriul, iar legile acestui teritoriu devin legi naționale.

Iată ce spune în fine și Casația franceză: „La législation qui régissait avant son annexion un

10) Astfel la 1871 deși tratatul dintre Franța și Germania a fost semnat la 30 Mai, Codul penal imperial nu a fost introdus în Alsacia și Lorena decât la 1 Oct. 1871, după ce fusese publicat la 30 August (Fr. von Liszt, Traité, I, pag. 80).

După războiul mondial Franța a introdus prin decretul din 25 Noiembrie 1919 legiuirea penală franceză în regiunile liberate și cu toate că această măsură a intervenit la câțva timp după anexiune și că în speța eră vorba de un teritoriu ce fusese desmembrat dela Franța numai de 50 de ani, totuși sau adus severe critici acestui fel de a înlocui legea teritoriului anexat. (Vezi Rivista di dir. e. proc. pen. XI, p. 152; vezi și J. A. Roux, La re-integration de l'Alsace-Lorraine. Comment elle a été faite pour le droit criminel, in Revue politique et parlam. 10 fevr. 1920).

În Italia pe baza legilor din 26 Sept. 1920 și 19 Decembrie 1920 s'a ordonat prin decretul din 23 Iunie 1921 publicarea legilor penale italiene în provinciile liberate fixându-se ca termen de intrare în vigoare data de 1 Ianuarie 1922 (v. Scuola Positiva, 1921, p. 329. Cum vedem în toate cazurile legile au fost publicate și s'a lăsat un interval de timp pentru vacatio legis.

11) M. Travers, op. cit. III, p. 72.

12) J. A. Roux, op. cit. pag. 25.

9) J. A. Roux, Cours, p. 48: „Mais, comme un territoire annexé ne doit pas être traité différemment du reste du territoire, les lois françaises ne deviennent exécutoires dans le pays réuni qu'en vertu et à la suite d'une promulgation. Jusque-là, ce sont les lois étrangères qui continuent à y être en vigueur“.

În același sens: L. Lucchini, in Rivista penale, LXXXIX, p. 590; P. Lanza, Riforme penali nelle terre redente, in Riv. pen. LXXXIX, p. 560; A. Manassero, Magistero penale nella Venezia Giulia avanti l'annessione e dopo, in Riv. di dir. e proc. pen. XI, p. 166; Renato Matteuci, L'occupazione e l'annessione dei nuovi territori nel diritto pubblico generale e nel diritto in Scuola Positiva, 1922, p. 289.

territoire reuni à la France, se trouve assimilée à une loi française, puisqu'elle concerne un pays de venu français (13).

Credem că această soluțiune este singura posibilă. În adevăr am văzut că puterea anexantă are dreptul de a abrogă în totul sau în parte legea penală a teritoriului anexat. Nimic nu împiedică deci pe Statul anexant ca să-și extinză legiuirea sa penală, nimic iarăși nu-l împiedică ca să îndepărteze din legiuirea teritoriului anexat anumite dispozițiuni pe cari nu le-ar crede proprii intereselor sale, dar din moment ce în mod expres sau tacit el lasă în vigoare întreagă legiuirea penală a teritoriului anexat, implicit înseamnă că puterea anexantă își apropie această lege, o face națională, o îmbracă cu un cuvânt în haina suveranității sale, suveranitate care s'a substituit prin efectul anexiunii suveranității dela care emanase această legiuire.

Singur organul legiuitor al puterii anexante va putea abrogă această legiuire devenită națională, singur numai organul legiuitor va putea statornici înlocuirea vreunei dispozițiune din această legiuire printr-o altă dispozițiune sau prin dispozițiunile din legiuirea puterii anexante (14); atâta timp însă cât legiuirea penală a teritoriului anexat a fost păstrată fără nici o rezervă sau cunștire și cât timp nu va interveni o modificare din partea organului legiuitor, ea se va aplica în întregul ei, ca legiuire națională, guvernând în mod exclusiv teritoriul anexat.

Ori în cazul provinciilor alipite la Regatul Român, cu excepția pentru Basarabia, s'au păstrat în întregime fără nici o excepțiune legiuirile penale existente în momentul alipirii.

Această situațiune a fost confirmată prin art. 1 al decretului nr. 1 din 24 Ianuarie 1919 dat de Consiliul dirigent în virtutea decretului regal din 11 Decembrie 1918: „Legile, ordonanțele... etc., emanate înainte de 18 Octombrie nou 1918 rămân în interesul ordinei publice și pentru a asigura continuitatea de drept, până la altă dispozițiune, în vigoare“.

În fine Constituțiunea nouă din 28 Martie 1923 vine să aducă cea mai deplină confirmare prin art. 137: „Se vor revizui toate codicele și legile existente în diferitele părți ale Statului român spre a se pune în armonie cu Constituțiunea de față și a asigura unitatea legislativă. Până atunci ele rămân în vigoare“.

În fața acestei dispozițiuni categorice înscrise în Constituțiune orice discuțiune pare înlăturată. Legile penale din provinciile alipite se aplică în întregime lor, fără nici un fel de restricțiune pe teritoriul respectiv atâta timp cât nu contrazic vreun text din Constituțiune; nici o distincțiune nu se poate face pe cale de interpretare între dispozițiunile acestor legiuri penale din moment ce legiuitorul și le-a apropiat fără a statornici vre-o excepțiune.

S'a susținut totuș că anumite dispozițiuni din legiuirile penale ale provinciilor alipite trebuiesc considerate ca abrogate și anume acele dispoziți-

uni cari nu mai cadrează cu situațiunea de drept public a acestor provincii, adică, dispozițiunile ce conțin ocrotiri privitoare la Suveranitatea Statului și interesele sale superioare (15).

Două sunt argumentele ce se aduc în sprijinul acestei teze:

I. Un argument de text și anume art. 2 din decretul nr. 3632 din 11 Decembrie 1918 în care se spune: „Vor rămâne însă în administrațiunea guvernului Regal afacerile străine, armata, căile ferate, poștele, telegrafele, telefoanele, circulația fiduciară, vămile, împrumuturile publice și siguranța generală a Statului“.

De aci se face deducțiunea că întrucât toate aceste interese superioare ale Statului au trecut asupra guvernului Regal, implicit ele nu pot fi ocrotite de cât de legea penală din vechiul regat.

Argumentul este îndoit de șubred. În primul rând decretul, din care face parte textul invocat soluționează chestiuni ce privesc numai administrarea unor interese publice și este riscat a trage din dispozițiunile sale concluziuni la care nici un moment nu s'au gândit acei ce au elaborat acest decret. În al doilea rând această deducțiune este desmințită de decretul Consiliului Dirigent, citat de noi mai sus, prin care tocmai în virtutea decretului 3632 se declară că toate legile existente sunt menținute în vigoare, și de Constituțiunea din 1923 care a confirmat această stare fără a fi pomenit de vre-o excepțiune. Ori dacă decretul 3632 ar fi avut sensul, care forțat voește a i se da, este oare admisibil să nu se fi pomenit cel puțin în Constituțiune că dispozițiunile legilor din Regat privitoare la ocrotirea Suveranității și a intereselor superioare ale Statului se vor aplica și în ținuturile alipite cu excluderea dispozițiunilor corespunzătoare din legiuirile acestor ținuturi? Orice comentariu e de prisos!

II. Cel de al doilea argument, de data aceasta de ordin abstracto-juridic sună astfel: Dispozițiunile din legiurile penale ale teritoriilor alipite cari privesc Suveranitatea și interesele superioare ale Statului au fost abrogate ipso jure prin însăși faptul anexiunii și înlocuite cu dispozițiunile din legiuirea penală din vechiul Regat, căci Suveranitatea și Statul fiind indivizibile ele nu pot fi ocrotite decât de o singură lege, aceea a Statului Român, această lege fiind în raport organic cu Constituțiunea.

Acest argument ar putea mulțumi pe unii juristi cari nu au pretenția de specialiști în materie penală, dar desigur nu va putea găsi aprobarea niciunui penalist, fiindcă toate principiile fundamentale ale dreptului penal sunt nu numai neglijate dar înfrânte de acest argument.

În primul rând este o afirmațiune gratuită că un Stat nu-și poate ocroti Suveranitatea și interesele sale superioare cu norme și măsuri represive diferite în raport cu cerințele, posibilitățile și condițiunile speciale ale diferitelor porțiuni din teritoriul său. Ori dacă Statul poate edicta legi represive diferite, poate tot așa de bine să mențină o lege străină în cazul unei anexiuni de teritoriu, apropiindu-și-o și naționalizând-o prin însăși faptul conservării ei, deci făcând-o să funcționeze ca și cum ar emana dela dânsul.

13) Dalloz, 1914, I, 149, vezi și Faye, La cour de cassation, nr. 103, pag. 120.

14) În acest mod s'a procedat cu Basarabia, legiuirea penală a aceste provincii fiind înlocuită cu cea din vechiul regat prin decretul-legi din 3 și 27 Mai 1919.

15) Vezi: Traian Pop, Drept penal comparat, II, p. 136 și G. Plastara în studiul citat la nota 1 de mai sus.

În al doilea rând este hazardată încercarea de a se da indirect un caracter de constituționalitate normelor penale privitoare la Suveranitate și interesele Statului, susținându-se că aceste norme ar fi în legătură cu ordinea constituțională și că atare că dispozițiunile din legea teritoriului alipit cari privesc o altă Suveranitate și interesele altui Stat nu pot să continue de a ocroti Suveranitatea și Statul Român.

Știm în adevăr că Constituțiunea cuprinde și câteva norme cari sunt obligatorii legiuitorului penal ordinar și justiției represive. De ex.: Constituțiunea nu permite a fi pedepsit cineva fără text de lege, nu permite pedeapsa cu moarte, nu îngăduie detențiunea preventivă în materie de pre-să, etc.

Conform art. 137 din noua Constituțiune orice dispozițiune din legile penale ale teritoriilor alipite care ar fi contrară normelor constituționale sunt declarate abrogate, dar numai acestea.

Mărturisim însă că în afară de normele expres enunțate de Constituțiune nu putem concepe alte norme cari să aibă valoarea și forța unor dispozițiuni constituționale, dar cari, să fie înscrise în legi ordinare, cum ar fi codul penal și deci lăsate la latitudinea legiuitorului ordinar de a le modifica sau desființa când și cum îi va plăcea!

Este oare posibil să susținem deci că dispozițiunile din codul penal cari ocrotesc Suveranitatea și interesele Statului au forța unor dispozițiuni constituționale, singurile apte de a înlătura dispozițiunile din legiurile penale ale teritoriilor alipite, conform art. 137 din Constituțiune prin care aceste legiuri sunt lăsate în vigoare?!

Argumentul este atât de puțin juridic încât nu poate rezista unei stricte verificări. Dispozițiunile din codul penal privitoare la Suveranitatea și interesele Statului sunt dispozițiuni de lege ordinară, ele pot fi modificate oricând de legiuitorul ordinar care poate adopta dispozițiuni diferite de ocrotire pentru fiecare din porțiunile teritoriului Statului. Putea deci foarte bine legiuitorul ordinar să edicteze pentru provinciile alipite măsuri diferite cu privire la Suveranitate sau să-și apropie dispozițiunile de această natură din legiurile teritoriilor alipite; ori, întrucât aceste legiuri au fost menținute în întregime lor, fără nici o rezervă, implicit acele dispozițiuni au fost apropiate. Și o repetăm că menținerea lor este consfințită de însăși Constituțiune!!

Acestea sunt considerațiunile de ordin pur juridic cari evidențiază netemeinicia argumentului celor ce susțin că anumite dispozițiuni din legiurile ținuturilor alipite au fost abrogate și înlocuite cu dispozițiunile din legiuirea vechiului regat. Să examinăm însă și considerațiunile de drept penal cari vor evidenția încă odată falșitatea acestei teze.

Toți autorii de drept penal dându-și seamă că o lege penală este chemată a răspunde unei anumite finalități și că această finalitate este cu atât mai deplin satisfăcută cu cât legea penală este mai bine adecuată grupului social cărui i se aplică, au susținut și îndemnat întotdeauna să se păstreze cât va timp legile penale, în caz de anexiune. Nu găsim nici un penalist care să susțină că interesul represiunii ar cere schimbarea bruscă a acestor legi, fiindcă a susține o atare teză este a nu cunoaște o iotă din marile principii ce stau la baza represiunii.

Ori ceeace este adevărat pentru legile penale în genere, este tot atât de adevărat pentru fiecare dispozițiune penală în parte.

O normă penală care statornicește o ocrotire în vederea unui anumit interes, nu de la acest interes dobândește nota sa specifică, căci aceleași interese sunt ocrotite aproape în toate țările civilizate, ci, valoarea sa de adecuare stă în consecința penală ce se leagă de faptul ocrotirei. Această consecință este așezată pe baza unei elaborări în care s'a ținut seamă de toți acei factori cari interesează represiunea. Trădarea, falsul, furtul, sau orice altă infracțiune, dacă ne raportăm la obiectul ocrotirei vom găsi că sunt pretutindeni aproape la fel; dacă însă vom examina consecința penală vom constata înfinit deosebiri dela legiuire la legiuire. Ori tocmai din această cauză s'a susținut întotdeauna menținerea legiurii teritoriului anexat, câtva timp după anexiune, această legiuire fiind cea mai aptă de a servi interesele represiunii.

Și atunci ce valoare poate avea distincțiunea făcută cu privire la dispozițiunile cari ocrotesc Suveranitatea și interesele Statului, când rațiunea menținerii legiurii teritoriului anexat stă nu în interesul ocrotit, ci în consecința acestei ocrotiri?

Oare în privința acestor dispozițiuni încetează de a fi mai bine adecuată și mai folositoare represiunii consecința din legea teritoriului alipit? Oare Statul dela care teritoriul a fost desmembrat nu a avut interesul de a recurge la măsurile cele mai adecuate pentru apărarea sa în raport cu grupul social respectiv și atunci nu este oare și interesul Statului anexant de a menține aceste măsuri?

În această materie interesele represiunii dictează și numai acestea, iar nu considerațiunile pur declamatorii ca acelea că Suveranitatea Statului anexant nu poate concepe să fie apărată cu norme inspirate de altă Suveranitate.

Un penalist știe prea bine că toate normele de drept penal pozitiv sunt expresiunea dreptului de a pedepsi al Statului și atunci dacă ar trebui să deplasăm chestiunea de pe tărâmul științific pe acela al susceptibilităților de ordin politic, ar urmă să tragem concluzia întreagă spunând că Suveranitatea Statului anexant nu poate concepe ca altă suveranitate să-i disciplineze puterea sa de a pedepsi! E absurd și haotic!

Din moment însă ce se părăsește drumul solid al principiilor științifice, inevitabil se ajunge la atari concluziuni.

Dar să mergem mai departe! Dacă am admite teza că dispozițiunile privitoare la Suveranitate și la interesele Statului au fost abrogate în legiurile din teritoriile alipite, va trebui să deschidem codul penal și să vedem care sunt acele dispozițiuni (16). Pentru a le distinge, trebuie să ne raportăm la titulatura despărțămintelor din codul penal, fiindcă nu se pot creia așa la întâmplare, distincțiuni de capriciu; deci, vom spune că intră în această categorie întreg titlu I din Cartea II: „Despre crime de înaltă trădare“, întreg titlul II din aceeași carte: „Despre crime și delicte contra Constituțiunii“ și în fine întreg titlul III tot din Cartea II: „Despre crime și delicte în contra intereselor publice“ titlu în care sunt cuprinse falsul de monete, de sigilii, etc. Așa dar iată jumătate

16) A lua ca criteriu art. 5 codul penal este absolut exclus, acest text fiind referitor la infracțiuni comise în țară străină, ori credem că nimeni nu va pune teritoriile alipite în această categorie.

din codul penal din vechiul Regat aplicabil în teritoriile alipite și jumătate din legiuirile acelor teritorii abrogate, de dragul unei teorii, fără știerea legiuitorului și mai ales, fără voia lui, căci legiuitorul a înscris în art 137 din Constituțiune că aceste legiuri rămân în vigoare.

Știam că teoriile pot servi legiuitorului, dar că ele se pot suprapune operei lui, înlăturând-o, modificând-o sau denaturând-o, nu am știut!

Orice penalist știe prea bine că normele de conduită derivând din legi penale sunt presupuse, mai mult decât oricare altele, că sunt cunoscute de toți cetățenii.

Nu e permis cetățeanului să ignoreze legea și mai ales legea penală, dar acest principiu are un corolar: legea penală trebuie să fie precisă, sigură și publică, numai așa cetățeanul va cunoaște că cutare lege îl guvernează și că această lege glăsuiește într-un anumit fel.

Iată însă că contrar acestui principiu aflăm că cetățeanul își poate vedea prin surprindere modificată legea nu de legiuitor ci de teoriticieni! Iată pe bietul cetățean supus la obligațiunea nu numai de a cunoaște legea, ci de a mai cunoaște și anumite teorii de drept!

Este oare admisibil un atare rezultat? Este oare posibil ca atunci când unui teritoriu i se păstrează legea penală să vină interpreții să facă sur-priza cetățeanului chemat în justiție, aplicându-i altă lege decât cea pe care o știa el și să-i demonstreze cu dojană că deși a cunoscut legea nu s'a interesat însă de teoriile cari schilodesc această lege?

Iată ce spune cu privire la această aberantă situațiune Maurice Travers, vorbind de anexiune: „Dabord, on ne peut sans violer tous les principes lorsqu'une loi est reconnu applicable, reconnaître aux tribunaux le droit d'en considérer telle ou telle partie comme lettre morte, selon leur interprétation individuelle. Pareille faculté de modification ne saurait appartenir qu'au législateur“ (17).

Și adagă că, dacă s'ar procedă astfel: „Les justiciables ne pourraient connaître d'avance leurs obligations avec certitude, ce qui, en matière pénale est tout spécialement inadmissible“ (18).

Așa dar este mai mult decât eronat a se susține că pe cale de interpretare, inspirată de anumite teorii, s'ar putea înlătura incidența unor texte dintr-o lege lăsată în vigoare, făcându-se în locul lor să fie incidente textele altei legi.

Cum va ști justițiabilul care e legea căreia trebuie să se supună atunci când s'ar admite că pe cale de simple teorii o legiuire poate fi trunchiată, deși nici o lege nu autoriză acest lucru?

Aci culminează absurditatea tezei pe care o combatem! Orice altă demonstrație devine dela sine inutilă.

Așa dar din moment ce legiuitorul nostru adoptat măsura cea mai înțeleaptă păstrând legiuirile penale din teritoriile alipite, din moment ce el nu a introdus nici un fel de modificări și nu a creiat nici un fel de excepțiuni, aceste legiuri au devenit în întregimea lor legiuri române de egală valoare cu legiuirea din vechiul Regat, fiecare din ele aplicându-se exclusiv, dar strict teritorial, pe porțiunea respectivă din teritoriul Statului Român.

Și pentru interesele represiunii și pentru acelea ale populațiunilor respective această măsură tranzitorie trebuie socotită ca perfect îndreptățită și utilă. Chiar o introducere parțială a unora din dispozițiunile legiuirii din vechiul Regat ar fi fost criticabilă, din punct de vedere al principiilor penale, căci după cum spune cu justificată ironie Luigi Lucchini, această manieră „de a face un cod să vorbească în silă limba altui cod este străină unei înțelepte politici represive“ (19).

În concluziune deci legiuirile din teritoriile alipite guvernând ca și legiuirea din vechiul Regat a numite teorii juridice înlăuntrul teritoriului politic, ele se vor aplica strict teritorial, așa fel încât, orice conflict în spațiu între aceste legiuri este exclus. Orice infracțiune săvârșită pe unul din aceste teritorii juridice de oricine ar fi ea săvârșită se va judecă după legiuirea aceluia teritoriu.

Iată ce am avut de spus cu privire la chestiunea posibilității conflictelor între legile interprovinciale, în materie penală; chestiune care recunoaștem că ar fi trebuit să fie mai de mult desbătută pentru a se evita anumite erori în practică, căci în timp ce erorile de teorie se pot ușor corecta, erorile din practică nu pot fi reparate decât foarte cu greu sau de cele mai multe ori chiar deloc (20).

VINTILA DONGOROZ

RECENZIE

Tratat de Drept Administrativ Român

de PAUL NEGULESCU
Profesor la Universitatea din București
Volumul I, 1925.

Lucrarea d-lui profesor, după cum însuș autorul arată, în interesanta introducere ce o precede, este cursul de drept administrativ profesat la Facultatea de Drept din București cu importante modificări și adăogiri, necesare spre a fi în concordanță cu prefacerile pe care, în ultimul timp, le-a suferit legislația noastră, cât și cu noile îndrumări, fie în domeniul doctrinei pure a Dreptului, fie rezultând din legislația altor State, având de obiect aceeași materie.

Dacă profesorul a căutat să dea un excelent curs studenților, omul de știință și juristul, prin chipul cum a abordat problemele studiate, a trecut peste îngrădirile impuse programatic luminătorului unor minți în formație, spre a ne da un adevărat tratat al materiei folositor însăși juriștilor, pentru desăvârșirea și aplicarea cunoștințelor lor.

Autorul făcând, în lucrarea sa, un loc larg și deciziunilor judecătorești, a ținut să adreseze omagiul său

19) Luigi Lucchini, vezi studiul citat la nota 9.

20) Dealtfel de ce am demonstrat mai sus se pare atât de elementar încât nici un autor de drept penal nu discută chestiunea în mod special, pentru unul motiv că nu și-au închipuit că ar putea cineva vedea altfel. Ca dovadă oltăm următorul fapt: După anexarea Trentinului la Italia, guvernatorul militar a dat o ordonanță în al cărui art. 37 se spune că chiar cetățenii italieni, domiciliind în Italia, cari ar comite o infracțiune în teritoriul anexat vor fi pedepsiți conform codului austriac păstrat în vigoare. Ori spune prof. Lanza: „Dispozițiunea e de prisos, fiindcă legea penală e teritorială și când toată lumea cunoaște acest lucru nu mai eră nevoie să-l fi înscris într-un paragraf“. (Vezi studiul citat la nota 9).

17) M. Travers, op. cit. II, pag. 547.

18) M. Travers, op. și loc. cit.

magistraților secțiunii a III a Inaltei Curți de Casație care, prin decizii de speță, au ajuns „să dea o claritate și precizie principiilor de drept administrativ, stavilind abuzurile puterii executive și apărând astfel drepturile particulare“.

Să fie deci ngăduit unuia din magistrații cari intră în componerea acestei Secțiuni să-și spună și el cuvântul asupra tratatului d-lui Negulescu, în spațiul foarte restrâns al unei recenzii.

Țara noastră, ieșită mărită după război, nu trece, în momentele actuale, numai prin o criză economică, dar și printr-o criză intelectuală și morală. Criza intelectuală e în funcțiune de cea economică. Mințile cele mai luminate, dornice de cultură, sunt frământate viu de nevoile vieții materiale, de grija zilei de mâine.

Ne lipsește liniștea sufletească necesară spre a ne devota exclusiv preocupărilor științifice. O trudă imensă de a închea o lume nouă din dărături și o lipsă de curaj și îndemânare de a clădi chiar această lume pe ruinele lumii vechi, care nu voește să moară, dar nici să se adapteze la cerințele noi de viață, sub povara acelorași dăunătoare prejudecăți. De aceea, tot ce se clădește într-o parte, se dărâmă în alta, pentru că nu îmbrățișăm întreaga perspectivă a vremurilor actuale, nu vrem să ne înțelegem, nu înțelegem să ne jertfim.

În asemenea atmosferă tulbură și înecăcioasă, opera omului de știință se furișează sficioasă și se perde ca un efort inutil în mijlocul indifferenței generale, ori unui procurându-și-o, cu un gest obosit, o pun într'un raft al bibliotecii lor, spre a o răsfosi la vre-o ocaziune.

E și aceasta o atențiune de care autorii n'au motiv de a fi încântați. Ei au o dorință mai mare, aceea de a fi cetiți și de a fi discutați.

Dacă suntem nevoiți a semna, cu mâhnire, că multul-puțin ce se scrie nu e cetit în deajuns și cum trebuie, totuș să recunoaștem că sunt și mulți din acei intelectuali cari nu-și dau, pe ogorul științei, tot tributul priceperii și ostenelelor lor.

Dacă raportăm această constatare la profesorii universitari și în special la cei dela Drept, observăm că mulți profesori eminenți își consumă timpul lor cu alte activități, fie politice, fie de alt gen, neglijând știința care trebuie să fie preocuparea lor principală.

Studentii n'au adese pe ce învăța, iar neajunsul acesta nu datează numai de acum, e o boală veche.

Abea ieșit de pe băncile Facultății — și sunt mulți ani de atunci — într'un articol intitulat „*Dați-le cărți și le veți da lamină*“, publicat în „Adevărul“, am semnalat acest neajuns.

Putem spera măcar de aci înainte o îndreptare? Răspunsul nu ni-l poate decât însăși profesorii.

Studentimea universitară, ca și lumea juridică, le va fi recunoscătoare, iar ei însăși vor avea satisfacția că și-au îndeplinit datoria lor culturală, îmbogățind literatura noastră juridică, destul de săracă, cu opere științifice de valoare și însemnătatea tratatului d-lui profesor Negulescu și altor colegi zeloși ca și d-sa.

Cu acestea zise, fără nici un cuget de jignire, trecem la un scurt examen al lucrării d-lui Negulescu.

* * *

Autorul, în alcătuirea lucrării sale, întrebuintează metoda științelor experimentale, bazată pe observațiune și comparațiune care, după cum arată, a fost întrebuintată cu atâta succes în studiul dreptului privat.

Lucrarea cuprinde 4 cărți. Prima carte o formează vol. I, singurul apărut până în prezent și e intitulată „*Principii generale*“. În ea, autorul vădește importanța dreptului administrativ, cu diversitatea lui de materii, în studiul științelor juridice, examinează modul cum

s'a format Statul, aspectul său juridic în societatea modernă, atribuțiunile lui, principiul separațiunii puterilor, serviciile publice, persoanele morale de drept administrativ, actele puterii executive, studiază funcțiunea publică și face teoria centralizării și descentralizării în raport și cu noua reformă de unificare administrativă.

Nu vom putea urmări pe autor în toată expunerea sa, ne vom opri numai asupra chestiunilor mai caracteristice și controverselor mai principale relevate cu ocaziunea problemelor atinse de d-sa, în soluționarea cărora se documentează cu păreri și interpretările doctrinale ale celor mai remarcabili specialiști și datele jurisprudenței, întrucât, cum cu just temei observă, și soluțiunile acesiea contribuie la degajarea principiilor pe care repaoză dreptul administrativ, ca și cel constituțional.

Cartea fiind împărțită în capitole, *Capitolul I* tratează cum era și firesc, despre *Noțiunea de drept*, stabilind criteriul de diferențiere și demarcare între instituțiile de drept privat și drept public, după Ulpian, Savigny, Jhering, Roguin, Blackstone, Kant, Puchta. Dă definițiunea dreptului public ca știință și a dreptului administrativ. Sistemul formulat de Ulpian e preferat de autor, ca fiind cel mai exact.

„*Dreptul administrativ cuprinde totalitatea normelor juridice în conformitate cu care se exercită activitatea Statului*“, manifestată prin „*activitatea diverselor servicii publice și supusă ordinii legale*“, care constituie „*administrațiunea*“.

Definițiunea e clară și complexă și se impune, ca concluziune logică, din însăși analiza acestei activități.

Capitolul II tratează despre *Noțiunea de Stat*, cu aceeași îngrijită atențiune. Face teoria societății care nu poate fi comparată cu un organism (teorie mai veche, teoria vitalismului). Arată cum s'a organizat Statul, dă definițiunea lui, cercetează clasele sociale, arătând cum au evoluat, cum s'au diferențiat și rolul lor social și politic, fixează elementele constituționale ale Statului, în legătură și cu Constituția, combătând doctrina lui Duguit, a *Statului-națiune*, care totuș tinde să înlocuiască „*Statul-putere*“. În acest punct e alături de Bartélémy și Larnaude.

E incontestabil însă, zice autorul, că teoria lui Duguit — care a afirmat că Statul personal și suveran e mort sau pe punctul de a muri — dacă nu corespunde pentru starea de lucruri de astăzi — și e destul de vădit că nu corespunde — „*arată, în mod luminos, îndrumarea pentru organizarea viitoare a societății*“.

Statul e titular de drepturi, pentru că dacă n'ar fi, pe ce s'ar baza responsabilitatea sa „*decurgând din acte de putere publică*“?

D. prof. Negulescu definește, în ultimă analiză, Statul, astfel: „*Statul este o societate politico-teritorială cu caracter de perpetuitate*“.

În acest capitol e atins cu multă pătrundere și *principiul minorităților*. Fixează prerogativele Statului derivând din dreptul de suveranitate, semnalând și unele aplicațiuni practice în jurisprudența noastră.

Deși se susține că atunci când judecătorul dă o sentință, execută o parte din puterea suverană și ca atare nu poate exista responsabilitate, în baza principiilor de solidaritate socială, de umanitate, trebuie să se recunoască victimei unei erori judiciare civile sau penale dreptul la o reparațiune, odată ce se admite acest principiu, pentru prejudiciul rezultând din actele făcute de celelalte puteri. În Franța, acest principiu, în materie de represiune a fost recunoscut prin legea din 8 Iunie, 1895.

Nu putem fi decât de acord cu autorul în acest punct soluționat în conformitate cu spiritul înalt de justiție socială.

Dreptul nou se afirmă în această direcțiune. Autori ca H. Barthélémy sunt pentru responsabilitatea Statului chiar dacă particularul suferă o daună produsă fără greșală, prin funcționarea serviciului public, Statul nefăcând decât să-și îndeplinească datoria, ca și în cazul când această daună provine din o lege care modifică o stare de fapt, depildă rezervând Statului un monopol sau implicând o expropriere¹⁾.

Autorul se ocupă în prea puține cuvinte de responsabilitatea Statului pentru daunele suferite de particulari prin fapte de război. Ele se acordă, zice autorul, ca o măsură de echitate sau umanitate.

Am fi dorit să știm care e părerea autorului și dacă la baza despăgubirilor de acest fel nu există chiar un drept²⁾.

Principiul separațiunii puterilor și al funcțiunilor publice formează obiectul Capitolului al III-lea. Acest principiu formulat de Montesquieu în cunoscuta sa lucrare „L'Esprit des lois”, amintit de Aristotel în „Politica” lui și pe care, cel dintâi, în timpurile moderne, l'a studiat Locke, a trecut și în Constituțiile noastre din 1866 și 1923, care admit în același timp o *colaborare între puteri*. Autorul cercetează limitele în care are loc această colaborare și rolul pe care îl joacă, în regimul nostru constituțional, Curtea de Casație ca paznică și ocrotitoare a pactului nostru fundamental, rol asupra căruia am avut și noi prilejul a stăru³⁾.

Din lucrarea d-lui Negulescu se poate vedea cu precizie ce anume acte poate face și puterea legislativă cu caracter administrativ și jurisdicțional, după cum și puterea executivă se amestecă uneori în atribuțiile puterii legislative prin elaborarea decretelor-legi, care însă, cum just observă autorul, constituie o flagrantă violare a principiului separațiunii puterilor, găsindu-și justificarea lor în dreptul de necesitate, studiat pe larg de d-sa.

Diverse legi acordă unor organe administrative atribuțiuni judecătorești, cum e, de pildă, legea vămilor. Autorul le consideră ca o impietare nepermisă asupra puterii judecătorești, iar instanțele ce le exercită ca anticonstituționale. Diferim de d-sa în acest punct, de altfel discutabil, fiind de părere că nu poate fi vorba, în acest caz, de o încălcare, pentru că pomenitele organe nu cu calitatea lor de agenți administrativi cumulează aceste atribuțiuni, dar având competența de a judeca în unele materii, atribuțiile lor administrative *se separă de cele judecătorești*, pentru a funcționa numai cu calitatea lor de judecători, deci posedă îndoiite calități cari neputându-se confunda una cu alta, principiul separațiunii puterilor e respectat. Nu trebuie să se uite iarăși că deciziunile date de aceste organe cad sub controlul puterii judecătorești prin filiera gradelor de jurisdicție. Sunt de acord însă cu d-sa că nu e bine a se reduce atribuțiile judecătorilor propriu ziși spre a fi încredințate unor asemenea organe, spre a nu cădea în arbitrariul administrativ, slăbindu-se prin abuz o putere în avantajul celeilalte.

E iarăși adevărat că și puterea judecătorească face uneori acte cari se aseamănă cu acele având caracter

administrativ, de pildă, dacă autorizațiuni pentru plasarea banilor dotali, pe cale grațioasă. Această procedură aparține însă *jurisdicțiunii* care poartă acest nume, pentru că, dacă în fapt cererile de această natură sunt similare cu actele de administrație, *încheerile* prin care se rezolvă, statuează asupra unui drept valorificat în justiție și prin aceasta păstrează suficient caracterul lor jurisdicțional.

În ce privește *organizarea magistraturei*, autorul propune ca președinții să se recruteze din judecătorii cei mai vechi sau să fie desemnați de complexul Curții ori Tribunalului, spre a se împiedica arbitrariul ministrului.

Am emis și noi părerea că ar trebui desemnați fie de Consiliul superior sau cel puțin de complex. (Sistemul Bernard și Vestigni propus în Franța⁴⁾).

Găsim în opera d-lui Negulescu observațiuni personale de tot interesul asupra multor chestiuni, adevăruri cari nu se pot contesta, cum e critica adresată legiuitorului ordinar, ca și celui Constituant, care nu a ținut totdeauna seamă de gradul de civilizație al poporului, introducând inovațiuni nepotrivite cu el, admisibile numai într'un stadiu mai înaintat de cultură. Legea nu are aplicațiuni, spune d-sa, în asemenea împrejurări, pentru că nu corespunde *stării de fapt*.

Nu mai puțin adevărat e însă că unui popor trebuie să i se dea și legi cari să reprezinte o evoluțiune a ideilor, pentru că și stările de fapt pot suferi prefaceri pentru adaptarea lui la o stare de drept superioară. O înțirire reciprocă e posibilă și chiar necesară pentru îndrumarea sa pe calea progresului.

De ce constituantul dela 1866 a declarat proprietatea sacră și inviolabilă? Autorul dă o explicație destul de fericită. Clasa dominantă expropriată prin reforma rurală din 1864 socotea că în felul acesta, proprietatea va fi ferită de noi atingeri în viitor, iluziune pe care evenimentele timpului și nevoile ulterioare ale societății au desmințit-o, trecând dela proprietatea așa zisă sacră și inviolabilă la proprietatea ca „funcțiune socială”⁵⁾.

Se poate lesne vedea ce înseamnă principiile abstracte, care contrazic realitățile economice și sociale.

În cap. IV, autorul face *teoria serviciului public*, plecând dela constatări generale spre a ajunge la o justă definițiune.

Concesiunea unei întreprinderi publice sau al unui serviciu public e un contract, ca vânzarea sau închirierea sau un act unilateral de putere publică? Autorii discută chestiunea, fără a cădea de acord. Dl. Negulescu combate teoria contractului ca fiind dăunătoare interesului public. Spațiul nu ne permite a examina argumentele autorului. Credem totuși că atari acte sunt adevărate contracte cari nu exclud dreptul autorității publice de a supraveghia modul de funcționare a serviciului concesionat, din punct de vedere al interesului public.

Condițiile puse concesionarului în care poate intra și organizarea serviciului public, sub acest raport, nu pot fi totuși considerate decât tot ca niște clauze a contractului. Contractul e violat, când aceste clauze nu sunt observate și e rescindabil conform principiilor dreptului comun. Statul nu mai poate să le modifice dela sine, fără a viola el însuși contractul.

1) V. lucrarea noastră «Responsabilitatea Statului și noua concepție de despăgubire pentru daunele de război», 1919, unde arătăm evoluția doctrinei și jurisprudenței franceze.

2) V. studiul nostru citat în nota de mai sus.

3) «Revizuirea Constituției în dispozițiile privitoare la puterea judecătorească», studiu publicat în «Bulet. Institutului social» No. 1/1920.

4) V. studiul nostru «Magistratura», 1919, pag. 28 și 29. Ministrul nu trebuie să se amestece în atribuțiile Consiliului superior, ci numai să aducă la îndeplinire deciziile sale. V. cele arătate de noi în «Bulet. Institutului social», No. 1/1920.

5) V. «Noul Codice de ședință», 1925, III, p. 249 urm.

În acest caz, interesul public, în lipsă de o clauză contrarie, cedează interesului privat.

Contractul va fi totuși nul, când legea nu va permite autorității publice dreptul de concesiune sau pune restricțiuni. Dar, în acest caz, problema ieșea alt aspect și terenul discuției se deplasează.

In Cap. V, autorul examinează aprofundat *persoanele morale de drept administrativ*. Constituția nouă prevede că condițiile în care se acordă personalitatea juridică se vor stabili prin o lege specială (legea din 6 Febr. 1924).

Autorul critică dispozițiile acestei legi care tratează pe picior de absolută egalitate și asociațiunile cu scop egoistic, dar nu lucrativ, de pildă, cluburile, care și ele pot dobândi donațiuni și legate, deși nu urmăresc un interes general. Critica e fondată.

Legea din 1924 omite iarăși de a defini stabilimentul de utilitate publică. Autorul dă în acest punct precizarea necesară, determinând totodată și elementele constitutive ale fundațiilor, în temeiul art. 66 din lege.

O problemă interesantă e aceea de a se ști cine e titularul averii într-o fundație. Și aici, o controversă destul de serioasă, pe care autorul o rezolvă în sensul că titularul drepturilor în orice stabiliment de utilitate publică, fie corporațiune, fie fundație, e *nevoea de interes general*, pe care instituțiunea e destinată să o satisfacă. Sunt și alte teorii, pe care cetitorul le poate reține din lucrarea d-lui Negulescu asupra acestei chestiuni destul de delicate și subtile. Autorul tratează pe larg materia, studiind-o sub toate înfățișările ei, cu aplicațiuni jurisprudențiale asupra cazurilor dificile ivite în practică.

Autorul, se ocupă în *Cap. VI* despre *actele puterii executive*. Teoria actelor de guvernământ, contestate de unii în doctrină și a actelor administrative, cum și acțiunea puterii executive, sunt examinate cu toată competența și seriozitatea ce comportă niște probleme fundamentale, de o importanță așa de covârșitoare.

Actele administrative sunt de două feluri: *acte de autoritate și acte de gestiune*. Autorul le examinează în modul cel mai minuțios în comparațiune cu rânduețile art. 5, § III, lit. f din legea Curții de Casație, care a adoptat această împărțire, după Laferrière, contestată însă de Géze și Duguitt.

Analizează spețe în care Curtea noastră supremă a confundat actele de autoritate cu actele de gestiune, cum e în cazul refuzului Ministerului de Finanțe de a plăti o pensie pe motiv că s'ar opune legea cumulului.

Actul administrațiunii de a contesta unui pensionar însuș dreptul la pensie, după ce a fost înscris, constituie dimpotrivă un act de autoritate ilegal, contra căruia cel vătămat poate recurge în contencios.

Autorul dă definițiunea actelor de autoritate care implică un ordin sau o interdicție din partea autorității administrative, fie cu caracter de generalitate, fie de aplicațiune individuală, arătând diversele lor numiri. Regulamentele și ordonanțele constituie astfel de acte.

Autorul e de părere că art. 39 din legea Curții de Casație are o aplicațiune mult mai elastică decât cea dată de Casație, care a statuat că dacă o parte nu a atacat cu recurs în termen actul administrativ de autoritate, a decăzut din dreptul de a repeta cerere ca, cu observarea din nou a termenului. D-sa crede că o nouă cerere e admisibilă, pentru că legea spune că recursul se poate face oricând.

Fără îndoială că o cerere poate fi adresată oricând — cu exceptarea funcționarilor îndepărtați — pentru anularea actului de autoritate ilegal, dar odată ce ai făcut

o cerere și n'ai respect termenul de 60 zile prevăzut de lege pentru rezolvirea ei și introducerea recursului, nu mai poți introduce o nouă cerere, pe același motiv, pentru că altfel administrațiunea ar putea fi ea totdeauna molestată de particular. Ori, legiuitorul n'a voit acest lucru și de aceea a fixat un termen. Altfel care ar mai putea fi rostul lui?

O nouă cerere deci nu mai poate fi făcută, ca și în cazul unui recurs tardiv, pentru că în acest din urmă caz se opune autoritatea lucrului judecat, exact ca în cazul unui recurs respins ca neîntemeiat.

E contestabilă părerea autorului că dacă un proces-verbal de contravenție vamală izbit de nulitate a rămas definitiv, de pildă, prin neapelare, poate fi discutat pe calea contestației la urmărire.

De asemenea e discutabil dacă, după ce recursul s'a respins, particularul se mai poate adresa instanțelor ordinare, pentru ca dănele să reia în discuție legalitatea aceluiaș act.

Ele nu posedă această competență, tocmai pentru că legea, în cazurile speciale de care ne ocupăm, a rezervat-o supremei instanțe.

E o aplicațiune întru câtva identică cu cazul unui act de guvernământ, a cărui legalitate, după cum însuș autorul recunoaște, nu poate fi discutată cu ocaziunea unei cereri de daune înaintea instanțelor ordinare, pentru că ar trebui să stabilească că actul e ilegal.

Tot așa, instanța judecătorească ordinară nu poate examina legalitatea actului de autoritate, pentru că el nu poate fi atacat decât pe calea recursului extraordinar în Casație autorizat, în anumite condiții, prin art. 5, § III, lit. f legea Curții de Casație. Ne găsim în fața unui caz de excepțional, pentru a cărui soluțiune legea regulează o procedură cu totul specială.

Controversa se rezolvă prin aplicarea principiului de competență din art. 33 alin. penultim din legea Curții de Casație, care prevede că cererile de daune în cazul art. 5, § III, lit. f, se îndreaptă la Curtea de apel. Acest text presupune însă că particularul a izbutit să anuleze actul ilegal administrativ pe calea prevăzută de art. 5. După noua Constituție, însă, când va veni legea care va desființa Contenciosul administrativ (art. 107 și 135), instanțele ordinare vor fi în drept să discute legalitatea actului, fie direct, fie pe cale de excepțiune.

O chestiune discutabilă și viu controversată e aceea de a se ști dacă *actul de guvernământ scapă sau nu controlului instanței judecătorești*.

D-l Negulescu e de părere că judecata poate examina dacă actul are în adevăr acest caracter.

Dacă justiția are căderea să se pronunțe asupra constituționalității legilor, cu atât mult, argumentează autorul, se poate pronunța asupra legalității actelor de guvernământ emenate dela puterea executivă. Propriu vorbind, nu asupra legalității actului de guvernământ⁶⁾, care e un act provizoriu, până la ratificarea lui de Parlament, ci asupra chestiunii de a se ști dacă a existat un pericol pentru siguranța Statului care să-l justifice sau dacă mai există pericolul care l-a motivat.

Teoria actelor de guvernământ și a Decretelor-legi o găsim tratată în opera d-lui Negulescu, cu multă claritate și măiestrie. D-sa atribue actelor de guvernământ aceleași caractere, cași Decretelor-legi. Asemenea acte și Decrete-legi nu pot fi valabile decât dacă se emit în timpuri anormale, într-o situație de criză și în caz de pericol, cu un caracter provizoriu până la ratificarea lor de Parlament și în lipsa lui, ele trebuie să

6) Teoria admisă de d-l profesor A. Teodorescu, dar care nu poate fi decât a necesității și ilegalității.

aibă, prin natura lor, un caracter politic (pag. 487 și 507).

Când actul pretins de guvernământ sau Decretul-lege nu întrunește aceste elemente, constituie niște măsuri arbitrare de care justitia nu poate ține seamă.

Dreptul de control al justiției reese și din dispoziția art. 5, § III, lit. f No. 1 legea Curții de Casație, modificată în 1912, care prevăzând expres actele de guvernământ, enumeră în mod enunțativ anumite fapte și măsuri care se pot lua de guvern și care corespund definițiunei date de autor, deși în o măsură mai largă. Faptele de război, starea de ascdiu ⁷⁾, foametea, etc., sunt împrejurări cari justifică asemenea acte.

Autorul făcând aplicarea acestei teorii la unele spețe judecate de Curtea de Casație, găsește, cu drept cuvânt, că Inalta instanță a făcut o eronată interpretare a legii când a considerat că constituie un act de guvernământ fatpului opririi unei reprezentări teatrale, a expediției unui ziar sau chiar organizarea unui serviciu public, de pildă, înființarea unei Camere de comerț cu restrângerea circumscriptiilor altor Camere.

Nu ne unim cu d-sa însă în ce privește soluția dată prin decizia Cas. III, No. 1211/921 asupra chestiunii de a se ști dacă pot fi considerate ca acte de guvernământ jurnalele Consiliului de Miniștri din August 1921, prin care s'a prohibit exportul grâului, secarei și derivatele lor, rezervându-le pentru consumul intern, pentru că oricât de neîntemeiate ar fi unele motive date de Casație, ele nu pot fi decât lăaturalnice față de motivul principal: asigurarea hranei populațiunii și deci prevenirea foametei.

O chestiune discutată e dacă puterea executivă poate face acte de guvernământ, când *Parlamentul funcționează*. Autorul cere și această condițiune, pe care însă art. 5 citat n'o menționează.

Credem că această cerință nu e esențială, pentru că pot fi cazuri de o extremă urgență, în care guvernul nu poate aștepta votul Parlamentului sau e nevoit să ia măsurile cari depășesc pe acele de simplă poliție, dar pentru aplicarea cărora nu e necesară neapărat o lege.

Dealtfel, chiar autorul când examinează deciziunea Casației de mai sus, nu mai amintește și de această condițiune. Posibil însă să fie numai o simplă scăpare din vedere.

Cu toate că art. 107 din Constituție decretează că justiția nu are căderea „de a judeca” actele de guvernământ, suntem de acord cu autorul că *justiția poate cenzura actul pretins de guvernământ*, din punctul de vedere al *stabilirii elementelor*, am putea zice juridice, pe care trebuie să le cuprindă, pentru a întâmpina abuzurile pe cari le poate face puterea executivă și care altfel ar fi lipsite de sancțiune ⁸⁾.

Art. 107 nu poate fi interpretat decât în sensul că justiția nu poate judeca *legalitatea* actului de guvernământ. Chiar dacă actul de guvernământ sau decretul-lege care îl precede și-ar avea justificarea la data emiterii, încă justiția poate controla dacă, *ulterior*, n'au încetat cauzele care l'a motivat, pentru aceeași rațiune, afară de cazul când a fost ratificat de Parlament.

D-l Negulescu face o justă aplicare a teoriei sale și în acest caz, când însăși legalitatea actului poate fi pusă în discuție.

Dar chiar dacă Parlamentul ar ratifica actul prin o

lege, Curtea de Casație, în Secțiuni-Unite, la cererea celor vătămați, se poate rosti asupra valabilității lui, pe motiv de anticonstituționalitate.

Curtea de Casație s'a pronunțat, cu toate acestea, în sensul că justiția nu poate cenzura actele de guvernământ sau Decretele-legi. De aceeași părere e și d-l profesor A. Teodorescu.

Le opunem obiecțiunea puternică a autorului: dacă justiția poate pipăi constituționalitatea legilor și dacă, prin urmare, sub acest raport ea poate cenzura și îndrepta chiar o lege pe care o consideră anticonstituțională, e oare admisibil să nu poată îndepărta sau anula un simplu act al puterii executive, cu aparențe de act de guvernământ, întrucât îi lipsesc elementele cari îi pot atribui acest caracter? De sigur că nu, pentru că, altminterlea puterea judecătorească ar fi la arbitriul puterii executive, prin restângerea prerogativelor ei esențiale, cari nu pot avea decât o singură barieră: legea și Constituția. Ea e în drept deci să scruteze dacă se află în fața unui asemenea act.

Legea română recunoaște existența actelor de guvernământ, pe cari Berthélémy le contestă în doctrină cu o argumentare destul de serioasă contra părerei lui Jéze.

Credem că va însemna o evoluție importantă a dreptului dispariția lor, dar până atunci să lăsăm cel puțin justiției dreptul, neprohibit printr'un text expres de lege, de a stavili puterea executivă oricâteori ar căuta să pună sub adăpostul acestei formule niște acte arbitrare, de altă natură, cari pot atinge cele mai vădite drepturi ale cetățenilor garantate de Constituție.

În *Cap. VII*, autorul face în mod lămuritor *teoria juridică a funcțiunii publice*, demonstrând că legea Statutului funcționarilor publici dă o definițiune eronată funcționarului public, căci consideră ca funcționari publici și pe funcționarii stabilimentelor de utilitate publică al căror buget e supus aprobării Parlamentului, guvernului sau Consiliilor județene și comunale.

Însfârșit, în *Cap. VIII* se ocupă de *centralizare și descentralizare*, arătând foloasele descentralizării, și explicând și sensul logic al acestor expresiuni. Critică legea de unificare administrativă, pentru că e centralizatoare, punând autoritățile locale cu totul la dispoziția puterii centrale. Autorul e de părere că această lege va întări mai mult puterea politicianilor, împiedicând orice activitate serioasă comunală. Considerațiunile pe cari își sprijină critica, sunt destul de serioase. După experimentarea acestei legi se va putea constata în ce măsură vor fi întemeiate,

E de părere că țara să se împartă în regiuni supuse la regimuri mai mult sau mai puțin deosebite, încredințate unui president sau guvernator, ceva asemănător cu guberniile preconizate de P. Carp, sistem prevăzut în proiectul Argetoianu.

Idea în principiu e bună, dar ne întrebăm, ținând seamă de moravurile noastre, de școala la care au crescut oamenii noștri politici, de mentalitatea generală, etc., unde vom putea găsi acei bărbați nu numai destoinici, dar energici și nepărtinitori, personalități de mare autoritate, cu colaborarea cărora să se realizeze o reformă așa de radicală? Pentru moment nu-i vedem și până ce nu vom fi siguri că-i avem sau dacă îi putem avea, că vor fi desemnați chiar aceștia de cei în drept, nu putem risca să introducem regionalismul în sensul dorit de autor.

Din cele expuse, reese că d-l Negulescu ne-a dat o operă de o remarcabilă valoare, deopotrivă de utilă studenților, ca și profesioniștilor. Scrisă obiectiv și într'un stil limpede și curgător, ea e accesibilă oricui va

7) V. asupra stării de asediu, sub raportul Constituției, cele arătate de noi în «Noul Codice de ședință», 1925, III, p. 262.

8) V. cele arătate în lucrarea noastră «Noul Codice de ședință», 1925, III p. 264 și urm.

voi să se adape la lumina unui conștiincios profesor și experimentat jurist.

Urăm autorului să-și ducă opera sa până la capăt și să nu se îndoiască că și volumele ce vor urma — fructul unor îndelungi și serioase meditații — vor fi primite cu aceeași binemeritată apreciere de înțelegătorii Dreptului, ca și volumul actual.

CORNELIU BOTEZ

Consilier la Înalta Curte de Casație.

ÎNALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 10 Martie 1925

Președinția d-lui AR. ALEXANDRESCU, Consilier

Dumitru Papaianopol cu Iancu Gontescu

Decizia No. 544

Bursă. Hotărîre pronunțată de Camera arbitrală. Dacă este admisibilă revizuirea unor atari hotărîri? Art. 365 pr. civ. și 54 legea burselor. În ce termen trebuiește introdusă cererea de revizuire? Art. 296 al. 2 și 288 al. 5 pr. civ.

1. *Revizuirea ca și recursul fiind o cale extraordinară de atac nu poate fi înlăturată în litigiile intentate conform legei burselor, în lipsa unei enunțări exprese care nu rezultă din art. 54 legea burselor.*

2. *În conformitate cu art. 296 lit. a al. 2 pr. civ. termenul de revizuire pentru cazul prevăzut de art. 288 al. 5 pr. civilă, când obiectul procesului nu se află în ființă este de o lună socotit dela data celui din urmă act de executare, care în speță nu s'a îndeplinit, ca atare revizuirea este în termen.*

Curtea

Ascultând pe d-nii avocați Const. Petrescu și I. Oanea pentru recurent, în dezvoltarea motivelor de recurs, și pe d. avocat Demetru V. Paraschivescu din partea intimatului în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului I de recurs:

1. Violarea art. 54 din legea burselor.

„Exces de putere“.

Am arătat atât oral cât și în concluziunile scrise înaintea Camerei arbitrale de pe lângă Bursa din București că cererea de revizuire a deciziei Nr. 13 din 1922 a numitei Camere arbitrale este inadmisibilă și că numai prin exces de putere și prin violarea art. 54 din legea burselor de comerț, a determinat calea de reformare pentru deciziile Camerei arbitrale numai calea extraordinară a recursului în Casație de care comerciantul Iancu Gontescu de altminteri a uzat și recursul i-a fost respins, rezultă că nu se mai poate introduce prin interpretare și calea ordinară de retractare a revizuirii, care dacă s'ar admite în cazurile art. 288 și urm. pr. civilă, ar fi de natură a întârzia rezolvarea grabnică a litigiilor între comercianți, ceea ce este contrar spiritului și lezează legea burselor.

În acest sens s'a pronunțat Casația secția III-a și prin decizia Nr. 142 din 3 Martie 1915.

Camera arbitrală trecând peste această excepție ridicată în limine litis, intră în desbaterea cererii de revizuire pe care o admite prin exces de putere și violare de lege“.

Având în vedere că potrivit art. 365 pr. civilă hotărârile arbitrale sunt supuse contestației și revizuirii în cazurile și modurile prevăzute de lege, că din dispozițiunile art. 54 din legea burselor, re-

ese că nu s'a adus nici o atingere aceluia text, deoarece nu desființează în mod expres dintre căile ordinare de atac de cât numai calea apelului, după cum calea ordinară a opoziției a fost deja suprimată prin dispozițiunile art. 361 procedura civilă.

Considerând că revizuirea ca și recursul fiind căi extraordinare de atac nu pot fi înlăturate în litigiile intentate conform lezează legea burselor, în lipsa unei enunțări exprese în această din urmă lege; că din însuși spiritul art. 54 din legea burselor se deduce neîndoios că pentru reformarea deciziunilor Camerei arbitrale nefiind admise nici una din căile de atac ordinare, dată fiind natura urgentă a acestor judecăți, rămân părților litigante deschise căile extraordinare de atac ale recursului și revizuirii cari nu împiedică de loc executarea hotărârilor pronunțate de Camerele arbitrale; că dar în speță Camera arbitrală făcând o justă aplicațiune a art. 54 din legea burselor prin admiterea cererii de revizuire, nu a comis un exces de putere sau violare de lege și deci motivul I de recurs este nefondat.

Asupra motivului II de recurs:

„Violarea art. 288 și 296 pr. civilă Exces de putere, omisiune esențială.“

Am arătat înaintea Comisiunii arbitrale că chiar ipotetic dacă ar socoti că cererea de revizuire ar fi admisibilă încă ea este tardivă și numai prin exces de putere și prin violarea art. 288 și 296 pr. civilă s'a putut intra în cercetarea cererii de revizuire a comerciantului Iancu Gontescu, care a fost admisă.

În adevăr cererea de revizuire trebuia să se facă în termen de o lună dela primirea copieii hotărîrii. Ori, am arătat atât oral și înscris că încă din Septembrie 1922 s'a făcut comandament pentru executarea deciziei Nr. 13 din 1922 și conform art. 497 pr. civilă comandamentul cuprinde și copie după titlul executor cum și somațiunea de plată. Dela Septembrie și până la Februarie 1923 sunt 5 luni de zile, deci revizuirea era tardivă. În plus am arătat Camerei arbitrale că deciziunea atacată cu revizuire, a mai fost atacată cu recurs pentru aceleași motive formulate în cererea de revizuire și recursul a fost respins de Înalta Curte de casație.

Nu mai prin exces de putere și violarea lezează legea s'au putut considera că revizuirea nu este tardivă, deși am ridicat incidentul în limine litis și Camera omite a se pronunța asupra mijloacelor mele de apărare formulate oral și în scris și în fond admite cererea de revizuire a Comerciantului I. Gontescu și respinge cererea mea principală deși perfect întemeiată, căci nu ceream și nu urmăream decât daunele convențional prevăzute într-un contract de vânzare cumpărare de lemne, perfect valabil“.

Având în vedere că în conformitate cu art. 296 lit. a al. 2 proc. civilă, termenul de revizuire pentru cazul prevăzut de art. 288 al. 5 pr. c. când obiectul procesului nu se află în ființă, este de o lună socotit dela data celui din urmă act de executare.

Considerând că, în speță intimatul Iancu Gontescu introducând cererea de revizuire pe baza al. 2 art. 288 pr. civilă, cât și pe baza al. 5 al aceluiaș articol, pe motiv că obiectul procesului nu se află în ființă, cererea sa de revizuire a fost în termen deoarece în sensul art. 403 procedura civilă nu s'a îndeplinit ultimul act de executare.

Că deci Camera arbitrală, necomitând o violare a art. 288 și 296 procedura civilă motivul al II-lea este deasemenea nefondat iar recursul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

CAMERA ARBITRALĂ a BURSEI BUCUREȘTI

Audiența dela 2 Septembrie 1923

Decisiunea No. 41

Bursă. Dacă este admisibilă revizuirea unei hotărâri pronunțate de Camera arbitrală? Art. 361 pr. civ. și 54 legea Burselor. În ce termen trebuie introdusă cererea de revizuire? Art. 296 al 2 și 288 al 5 pr. civ.

In lipsa unei enunțări exprese, în lege, calea revizuirii este admisibilă în contra unei hotărâri pronunțată de Camera arbitrală, conform legei burselor.

Cererea de revizuire trebuie introdusă în termen de o lună dela data ultimului act de executare când obiectul procesului nu este în ființă.

Camera, deliberând :

Asupra cererei de revizuire a deciziunii Nr. 13 din 923: Având în vedere mai întâiu incidentele ridicate cu privire la inadmisibilitate și tardivitate.

În ce privește inadmisibilitatea, având în vedere că în principiu părțile în proces au dreptul în condițiile prescrise de lege să atace o deciziune atât pe căile ordinare cât și pe căile extraordinare de atac, la instanțele competente;

Având în vedere că spre a se opri atacarea unei hotărâri prin oricare din căile de atac trebuie să existe un text expres de lege care să prevadă aceasta; or, în speță, art. 54 din legea Burselor singurul care în judecarea diferendelor de Camera arbitrală arată care sunt căile oprite de a uză de ele în atacarea deciziunilor Camerei arbitrale și conțin aceste prohibiri nu este cuprinsă revizuirea, deci această cale extraordinară este deschisă părților când se găsesc în vreunul din cazurile în care după procedura civilă o decizie se poate revizui; de altfel este firesc lucru să fie așa, căci revizuirea are de scop să repare o greșală sau o omisiune ce ar fi scăpat judecătorilor la darea hotărârii, părțile neputând să fie prejudiciate printr-o eroare a judecății;

Așa dar Camera arbitrală constatând că după legea Burselor nu este oprită cererea de revizuire.

Respinge incidentul de inadmisibilitate și reține cererea spre a o judeca.

În ce privește tardivitatea, având în vedere că nu se vedește comunicarea deciziunii Nr. 13 din 922 și nici partea nu susține că a comunicat-o așa cum cere legea Burselor spre a o putea executa.

Că argumentarea ce voiește a trage din faptul că făcându-se comandament prin aceasta partea fost pusă în cunoștință de conținutul deciziunii, este neserioasă, de oarece comandamentul ca să fie în regulă să servească ca început de executare a deciziunii trebuie să fie precedat de comunicarea deciziunii așa cum prevede art. 56 din legea Burselor pentru deciziunile date în lipsă. Dar chiar în ipoteza că comandamentul ar putea servi drept comunicare a deciziunii, incidentul de tardivitate este neîntemeiat întrucât revizuirea este cerută și pe baza alineatului 5 de sub art. 288 pr. civilă în care caz termenul revizuirii este de o lună și ouch de la cel din urmă act de executare potrivit art. 296 pr. civilă și cel din urmă act de executare în sensul definitiv dat de art. 403 pr. civ. nu s'a efectuat;

Așa că cererea de revizuire este în termen și incidentul de tardivitate se respinge ca neîntemeiat.

In fond, examinându-se deciziunea Nr. 13 din 922 și actele de la dosar și având în vedere concluziunile orale și scrise ale ambelor părți, Camera arbitrală constată că prin acțiunea introdusă de d-l D-trie H. Papaianopol cu petițiunea înregistrată la Nr. 203 din 922 contra d-lui Iancu Gonțescu reclamantul a cerut numai suma de 75.000 lei ca daune convenționale în virtutea contractului ce avea cu pârâtul pentru 150 vagoane lemne,

iar Camera arbitrală indusă în eroare prin faptul că în contract se prevede că d-l I. Gonțescu a primit ca acompt 45.000 lei, l-a condamnat și la restituirea acestei sume cu procente legale, deci a dat mai mult decât s'a cerut și ceea ce nu s'a cerut așa că cererea de revizuire este bazată pe alineatul 2 și 3 de sub art. 288 pr. civilă și dovedită ca întemeiată urmează a se admite;

Având în vedere că cererea de revizuire se întemeiază și pe alineatul 5 de sub art. 288 pr. civilă că adică obiectul proiectului nu are ființă;

Având în vedere că reclamantul D-trie H. Papaianopol și-a întemeiat acțiunea sa pe contractul din 9 Noembrie 1921, prin care Iancu Gonțescu îi vinde 150 vagoane lemne pe prețul de 2800 lei vagonul de 10 mii gkr. predate Gara Obor cel mai târziu până la 1 Februarie 1922. În contract se mai prevede că I. Gonțescu a primit dela D-trie H. Papaianopol un avans de 45.000 lei îi se stipulează că în caz când vânzătorul nu va plăti în termen cele 150 vagoane va plăti ca daune câte 500 lei de fiecare vagon nepredat;

Având în vedere că deși în contract se prevede expres că vânzătorul Iancu Gonțescu a primit suma de 45.000 lei ca avans, această sumă care trebuia socotită în plata primelor 16 vagoane ce Gonțescu trebuia să predea până la 20 Noembrie 1921, se constată că n'a fost primită de Iancu Gonțescu cum rezultă din scrisoarea d-lui D-trie H. Papaianopol emisă lui Gonțescu concomitent cu semnarea contractului la 9 Noembrie 1921 și prin care Papaianopol atesta că deși în contract se spune că a înnumărat lui Gonțescu 45.000 lei, acești bani nu i-a plătit ci trebuia să-i plătească la 13 Noembrie 1921 când Gonțescu îi va prezenta : 1) Certificatul Trib. Prahova că este comerciant; 2) Actul prin care I. Gonțescu are cumpărate cele 150 vagoane lemne ce i s'au vândut și 3) Un certificat al autorității că posedă aceste lemne în Comuna Mănești-Ungureni.

Având în vedere că reclamantul Dimitrie H. Papaianopol nu a plătit cei 45.000 lei lui Gonțescu până la expirarea termenului de predare lemnului la 1 Februarie 1922 și că nici I. Gonțescu n'a predat în tot acest interval de timp nici un vagon de lemne;

Având în vedere că contractul dintre părți având un termen fix de predare, până la 1 Februarie 1922 și cu sancțiune de daune, acest contract neexecutându-se de nici una din părți în termenul convenit și acest termen expirând contractul a încetat de a mai avea ființă și părțile nu putea să-l mai reînvieze decât dacă s'ar fi pus în consecință că înțeleg ca contractul să se prelungească, însă fiecare din părți să-și îndeplinească obligațiunea contractuală avizând formal pe cealaltă parte și aceasta consimțind, or în speță se constată că până la 1 Februarie 1922 când contractul expiră nici una din părți nu da nici un semn de viață. așa că expirând termenul, contractul este presupus că părțile au renunțat de a-l mai executa și astfel s'a desființat.

Având în vedere că reclamantul Dimitrie H. Papaianopol nu înțelege astfel lucrurile și atunci spre a da o aparență de executare, după expirarea termenului, la data de 3 Februarie 1922, consemnează la Cassa de depuneri din București o sumă de 30.000 lei la dispoziția d-lui Iancu Gonțescu și fără a-l încredința despre aceasta la 16 Februarie 1922 îl cheamă în judecată spre a-i plăti daunele convenționale de 500 lei de vagon cum era convenit în contract, crezându-se îndreptățit la aceasta prin faptul că el ar fi îndeplinit obligațiunile sale prin consemnarea după expirarea termenului a celor 30.000 lei cu care se credea achitat de acomptul de 45.000 lei susținând că diferența de 15.000 lei a plătit-o intermediarului de care nu se vorbește nimic în contract.

Având în vedere că acest simulacru de depunere a prețului în parte, depunere de care d. Iancu Gonțescu n'are nici o cunoștință, recipisa de consemnare fiind păstrată de deponentul Papaianopol, așa că nici nu se presupune măcar că banii ar fi eșit din buzunarul său, fiind înlocuiți cu recipisa care în ur-

mă tot d-sa a încasat-o, nu este serioasă și nu poate avea nici un efect față de pârâtul Gonțescu, nici poate fi socotită ca o încercare de executare a obligațiunei reclamantului;

Având în vedere că ambele părți lăsând în nelucrare până la expirarea termenului, contractul lor nu mai are ființă și prin armare acțiunea reclamantului este lipsită de obiect, așa încât și din acest punct de vedere urmează să fie admisă cererea de revizuire;

Având în vedere că cererea de revizuire fiind întemeiată în întregime urmează a-i se admite în totul și astfel deciziunea Nr. 13 din 922 urmează a fi reformată și ca consecință a se respinge acțiunea d-lui Dimitrie H. Papaianopol contra d-lui Iancu Gonțescu.

Pentru aceste motive, Camera arbitrală respinge incidentele, și admite cererea de revizuire.

NOTA. — Speța este următoarea: D. Dumitru H. Papaianopol din București a chemat înaintea Camerei arbitrale a Bursei din București pe d-l Iancu Gonțescu din Câmpina spre a-i plăti 75.000 lei cu titlul de daune convenționale cauzate din ne-executarea unui contract de vânzare a 150 vagoane lemne de fag predabile la gara Obor, București cu prețul de 2800 lei vagonul.

Camera arbitrală a Bursei București prin deciziunea Nr. 13 din 1922 în lipsa pârâtului Iancu Gonțescu chemat la interogator a admis acțiunea lui Dimitrie Papaianopol obligând pe Gonțescu să-i plătească daunele de 75.000 lei reclamate, oșebit 45.000 lei cu procente legale reprezentând acomptul din preț ce se pretinde că s'a dat plus 1000 cheltuieli de judecată.

Pârâtul Gonțescu pe baza art. 54 din legea Burselor a atacat această decizie fără să-i se fi comunicat cu recurs în termen la Înalta curte de casație secția III, pe motiv de exces de putere și nemotivare, întru cât a fost condamnat în afară de daune și la restituirea unui acompt ce ar fi primit din prețul vânzării după cum rezultă din textul contractului, deși nu i-a fost remis și nici nu a fost reclamat de Papaianopol prin cererea sa.

Din acțiunea introdusă la Camera arbitrală de Papaianopol contra lui Gonțescu, se constată că acesta deși s'a referit la depunerea unui avans din preț, cum și la remiterea unei părți din el 15.000 lei intermediarului afacerii, totuși n'a reclamat de la Camera arbitrală decât daunele convenționale de 75.000 lei cari i-au fost încuviințate dându-i și acomptul de lei 45.000 ce se menține în contract.

Recursul însă făcut de Gonțescu a fost anulat de Înalta Curte de casație secția III pe motiv că recurentul nu s'a conformat art. 53 din legea Înaltei Curți de casație, adică nu a depus la grefă până la ziua înfățișării dovada de comunicare sau certificatul portăreilor Trib. Ilfov că nu s'a făcut comunicarea deciziunei Camerei arbitrale.

Deciziunea Camerei arbitrale Nr. 13 din 922 fiind rămasă astfel definitiv, Papaianopol a cerut pe baza ei scoaterea în vânzare prin licitație publică a caselor din Câmpina, care constituia averea pârâtului, făcându-i comandament prin portărei Trib. Prahova pentru realizarea daunelor obținute prin sus menționata decizie.

Atunci Gonțescu atacă această decizie Nr. 13 din 1922 pe calea revizuirii la Camera arbitrală a Bursei București pe motivele prevăzute de art. 288 al. 2, 3 și aliniatul 5 din procedura civilă, adică că s'a dat mai mult decât s'a cerut, că s'a dat ceea ce nu s'a cerut și că obiectul procesului nu are ființă (adică contractul de vânzare de lemne constituia

obiectul procesului pe baza căruia a cerut daune nu mai avea ființă, fiind deja desființat de părți la intentarea procesului).

Cu ocazia judecării procesului de revizuire la Camera arbitrală, Papaianopol prin avocatul său C. Petrescu ridică două incidente de respingerea cererii de revizuire făcută de Gonțescu pentru motivul că revizuirea deciziunilor Camerei arbitrale nu e admisibilă în baza art. 54 din legea Burselor pentru faptul că legiuitorul prin acest text a indicat ca singura cale de atac și de reformare a deciziunilor Camerei arbitrale numai calea extraordinară a recursului în Casație, desființând apelul și că nu se mai poate introduce prin interpretare și calea de revizuire, care dacă s'ar admite în cazurile art. 288 și următorii din procedura civilă, ar fi de natură a întârziia rezolvarea grabnică a litigiilor între comercianți, ceea ce contrariu spiritului legii Burselor, invocând în acest sens deciziunea Nr. 142 din 3 Martie 1915 a Înaltei Curți de casație secția III (publicată în legea burselor adnotată de Iuliu George sub art. 54 adnotația 4.);

și al doilea incident a fost că, dacă prin imposibil nu-i se admite primul incident, totuși revizuirea trebuie respinsă ca tardivă deoarece e făcută peste termenul prevăzut de art. 296 pr. civilă, adică peste o lună dela primirea copiei hotărârii, adică a deciziunei; ori cum lui Gonțescu i s'a făcut un Comandament de scoaterea în vânzare a caselor sale din Câmpina prin portărei Trib. Prahova, acest comandament făcut încă din Septembrie 1922 e cea mai energică și formală deșteptare ce se poate face părții condamnate judecătorește și care suplinește perfect comunicarea deciziunei și că dela acel comandament până la intentarea cererii de revizuire a trecut peste termenul prevăzut de lege de art. 296 pr. civ. adică peste termenul de o lună.

Camera arbitrală prin deciziunea sa Nr. 41 din 1923 pe care o adnotăm, judecând aceste incidente le respinge pe ambele motivând cu mult simț juridic respingerea acestor incidente și în fond constată că revizuirea este întemeiată și o admite în totul anulând deciziunea sa Nr. 13 din 922 și că în consecință respinge acțiunea de daune a lui Dimitrie H. Papaianopol contra lui Iancu Gonțescu ca nefondată.

Papaianopol prin avocatul său C. Petrescu face recurs contra deciziunei Nr. 41 din 923 a Camerei arbitrale București invocând ca motive de recurs cele două incidente de inadmisibilitate a cererii de revizuire în contra deciziunilor Camerei arbitrale pe baza art. 54 din legea Burselor care ar fi fost violat și că prin exces de putere și violarea textelor din legea procedurii că s'a admis revizuirea fiind tardivă.

Înalta Curte de casație secția III judecând acest recurs în ziua de 10 Martie 1925 prin deciziunea sa Nr. 544 respinge ambele motive de recurs contra deciziunei Nr. 41 din 923 a Camerei arbitrale a Bursei București și prin consecință respinge recursul făcut de către D. H. Papaianopol contra sus menționatei deciziuni Nr. 41 din 923 a Camerei arbitrale a Bursei București pe care o menține, constatând că nu s'a violat nici textele art. 54 din legea Burselor prin admiterea revizuirii și că nu e nici tardivă fiind făcută pe baza art. 288 al. 5 pr. civ. fiind încă în termen conform art. 296 pr. civ.

Înalta Curte de casație secția III prin deciziunea sa Nr. 544 din 925 revine asupra soluțiunei sale din deciziunea sa anterioară Nr. 142 din 3 Martie 1915

prin admiterea revizuirii în materie de Bursă la Camera arbitrală și dă o soluțiune perfect juridică și conformă cu principiile de drept.

În adevăr căile de atac nu se pot desființa prin interpretări de texte, fără să fie desființate în mod expres de lege. Mai cu seamă căile de atac extraordinare ca *recursul*, *revizuirea* și *contestatiunea*, nu sunt deschise decât în unele cazuri excepționale prevăzute de lege și partea care atacă o hotărâre prin o cale extraordinară trebuie să probeze că există vreunul din viciile de fond sau de formă în vederea cărora această cale a fost deschisă.

De altfel atât *recursul* (art. 54 din legea Burselor) cât și *revizuirea* (art. 295 pr. civ.) nu sunt suspensive de executare și prin urmare nu oprește grabnica soluțiune a proceselor între comercianți în materie de judecată după legea burselor după cum era motivată decizia Nr. 142 din 915 a Inaltei Curți secția III asupra căreia s'a revenit; dar permite a se repara o violare de lege, un exces de putere, o omisiune esențială în caz de recurs, sau o greșală a judecătorilor în cazuri de revizuire prevăzute de art. 288 pr. civilă, pentru care partea care se judecă și o invoacă, nu are absolut nici o vină!...

Art. 54 din legea Burselor a desființat în mod expres pentru grabnica soluțiune a proceselor între comercianți, *numai calea ordinară a apelului*, de calea ordinară a opoziției nu mai era nevoie s'o menționeze, deoarece în materie de arbitri, opoziția era deja desființată prin art. 361 pr. civ.

Afară de aceasta există text expres în procedura civilă în materie de arbitri, articolul 365 pr. civilă care spune categoric „*Hotărârea arbitrilor va fi supusă la contestație și revizuire în cazurile și în modurile prevăzute de lege*“, ori, față de acest text expres de lege, care permite *calea contestației și revizuirii în materie de arbitri*, trebuia legiuitorul să le desființeze categoric tot printr'un text expres de lege, ceea ce nici nu i-a fost intenția să le desființeze.

Bine a făcut Inalta Curte de casație s. III că a revenit prin deciziunea sa, ce o publicăm azi, fiind adevărata soluție juridică în această materie.

DEMETRU V. PARASCHIVESCU

Avocat, Fost președinte de tribunal

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECȚIA III

Audiența dela 3 Martie 1925

Președinția d-lui D. G. MAXIM, Președinte

Ignatz Bereovici cu Banca Românească

Decizia comercială No. 60

Cek. Hotărâre prin care se declară nul cekul pierdut. Apel la Curte. Inadmisibilitatea lui Art. 336 și 354 c. com.

În conformitate cu art. 336 din codul comercial sunt aplicabile cekului pierdut, toate dispozițiunile privitoare la cambiile pierdute sau sustrate și despre cari tatează art. 354 și urm. În procedura de amortizare de care se vorbește în aceste texte de lege, cele două grade de jurisdicțiune sunt: președintele de tribunal ce conform legii dă ordonanța care în urmă se afișează și se publică și tribunalul care după expirarea termenului de afișare și publicarea ordonanței prezidențiale, pronunță hotărârea sa, prin care declară nul și fără-tărie titlul reclamat ca pierdut. Cekul neprezentându-se prin îndeplinirea acestor formalități, în acest mod se epui-

zează două grade de jurisdicțiune de fond și deci este inadmisibil a se cerceta aceeași chestie și de o a treia instanță de fond, Curtea de apel. În această situațiune apelul introdus în contra unei hotărâri dată în asemenea materie este inadmisibil, după cum reese din menționatele texte de lege și mai cu seamă din ultimul alineat al art. 356, care prevede că hotărârea tribunalului descarcă cautiunile date, deci e rămasă definitivă.

Curtea, deliberând

Asupra incidentului ridicat de Ignatz Bereovici, prin care ținde la respingerea ca inadmisibil a apelului făcut de Banca Românească, Soc. Anon., în contra sentinței cu Nr. 1072 din 924, a Tribunalului Ilfov, Secția I-a Comercială, pe motiv că sentința apelată este dată asupra unei cereri de constatarea pierderii unui cek, și deci este definitivă față de dispozițiunile legii, în asemenea cazuri;

Având în vedere că reprezentantul părții apelante a obiectat că incidentul este neîntemeiat, din moment ce nu există nici un text de lege care să ridice dreptul de apel;

Având în vedere că, din debateri și lucrările delad dosar, se constată că intimatul Ignatz Bereovici din București, strada Traian Nr. 178, prin petițiunea adresată Primului-președinte al Tribunalului Ilfov și înregistrată la Nr. 32412 din 12 August 1924, a arătat că pierzând cekul cu Nr. 4349 53254 de franci elveției 1625,40 emis de Banca Românească din București, în ordinul lui Spitzen Industrie A. G., asupra Union Banque Suisse Zurich, a cerut îndeplinirea formalităților prescrise de art. 354 și 356 din codul de comerț și să-l declare fără tărie față cu posesorul; mai cerând în același timp să i se libereze un duplicat după el;

Că, în urma acestei cereri, Președintele Tribunalului, conform dispozițiunilor menționatele texte de lege, a dat ordonanța cu Nr. 12176 din 14 August 1924, prin care a ordonat ca oricine posedă cekul în discuțiune, să-l prezinte la Grefa aceluși Tribunal, în termen de 60 zile dela data publicațiunii, cunoscând că în caz contrar se va declara nul și fără tărie față de deținătorii lui, ordonanța care s'a afișat la localul Primăriei, la Camera de comerț și la ușa Tribunalului, publicându-se în „Monitorul Oficial“ și în ziarul „Dreptul“;

Că, după expirarea termenului de 60 zile, în care timp, nu s'a prezentat de nimeni cekul pierdut, s'a dispus citarea celor obligați și, la ziua termenului de înfățișare, s'a prezentat numai reclamantul Ignatz Bereovici, lipsind Banca Românească — apelanta de azi, — astfel că Tribunalul, potrivit dispozițiunilor art. 354 și urm. din codul comercial, prin sentința apelată, a declarat nul și fără tărie în mâinile oricărui s'ar găsi cekul în discuțiune, sentință pe care Tribunalul în urma cererii reclamantului Bereovici, a și investit-o cu formula executorie;

Considerând că, în conformitate cu art. 336 din codul comercial, sunt aplicabile cekului pierdut, toate dispozițiunile privitoare la cambiile pierdute sau sustrate și despre care tratează art. 354 și următorii din același cod;

Considerând că în procedura de amortizare de care se vorbește în aceste texte de lege, se prevăd anume formalitățile de urmat pentru publicarea și anularea titlurilor pierdute;

Considerând că, în această procedură specială, rezultă din dispozițiunile legii, că cele două grade de jurisdicțiune sunt: 1) Președintele Tribunalului

ce, conform legii, dă ordonanța care în urmă se afișează și se publică; și 2) Tribunalul, care după expirarea termenului de afișarea și publicarea ordonanței prezidențiale, pronunță hotărîrea sa, prin care declară nul și fără tărie titlul reclamat ca pierdut;

Considerând că aceste formalități — după cum s'a arătat mai sus — s'au îndeplinit și cekul pierdut nu s'a prezentat;

Considerând dar că, în acest mod, se epuizează două grade de jurisdicțiune de fond și deci este inadmisibil a se cerceta aceeaș chestie și de o a treia instanță — Curtea de apel;

Considerând că, în această situațiune, apelul introdus în contra unei hotărîri dată în asemenea materie este inadmisibil, după cum reiese din dispozițiunile menționatele de lege și mai cu seamă din ultimul aliniat al art. 356, care prevede că hotărîrea Tribunalului descarcă cautiunile date, deci e rămasă definitivă;

Că, prin urmare, sentința apelată fiind pronunțată în ultima instanță, incidentul ridicat urmează a fi admis și, prin consecință, a se respinge ca inadmisibil apelul de față.

Pentru aceste motive, Curtea admite incidentul.

(ss) D. G. Maxim, N. N. Ioanid, I. M. Botez.

NOTA. — Deciziunea Curții de apel din București secția III, hotărăște că apelul intentat împotriva hotărîrei tribunalului prin care, contradictoriu cu cei interesați, o cambie sau un cek, pierdut, furat sau distrus, se declară fără tărie, este inadmisibil. Are sau nu, dreptate Curtea, hotărînd aceasta? Cel mai bun răspuns ni-l dăm, urmărind dispozițiunile din codul de comerț cari sunt sediul materiei: art. 355 și următorii. Procedura amortizării comportă anumite faze. Cererea prin care se reclamă amortizarea unei cambii pierdute, furate sau distruse se adresează prezidentului tribunalului de comerț al locului plății, singur competent. În Franța, față cu redacțiunea art. 151 codul com. s'a pus chestiunea dacă ordonanța o poate da numai președintele sau și judecătorul de ocol, când cambia are o valoare ce după quantumulei, cade în competența judecătorului de ocol. După unii autori, acolo, competența aparține instanței competente după quantumul ei. (Nouguier tom. I. D. C. Nr. 159; Ruben de Couder v. Lettre de change, Nr. 627; Pardessus t. I D. C. Nr. 408; Alauzet, tom. 4. D. C. Nr. 1425; Carpentier, Rép. Nr. 929, ch. VII, pag. 291 vol. 26; Ef. Antonescu, Cambia, pag. 693, sub art. 355, Nr. 5; Corneliu Botez în Noul codice de sedință al judecătorului de ocol, vol. II, ed. 1922 pag. 115, nota 2).

Intr'o altă părere, în Franța, cu mai mult temei se susține că singurul în drept a statua într'o asemenea materie este prezidentul tribunalului de comerț, pentru că într'o materie trebuie „une grande simplicité de forme en même temps qu'une grande célérité: les deux choses ne peuvent être obtenues que par l'intervention d'un magistrat unique“. Lyon Caen et Renault. Dr. Com, tom. IV Nr. 323, pag. 228 urm.; Bravard et Démangeat, tom. III, pag.

373 și nota 1; Boistel, Nr. 808; Carpentier Rép. nr. 930, ch. VII, pag. 291, vol. 26; Ef. Antonescu în Cambia, pag. 693 nr. 5; Corneliu Botez, op. cit. p. 115 nota nr. 2, Répert Dalloz v. cit. nr. 542.

În Belgia, controversa a fost curmată prin redacțiunea precisă a art. 41 din legea asupra cambii și biletelor la ordin din 1872: singurul competent este tribunalul (Lyon Caen et Renault. Dr. com. vol. IV nr. 323, pag. 288 și următorii; P. Namur în Commertaire au Lettre de change et aux Billets a ordre, nr. 154 și 153 sub art. 41; M. Lelievre în Annales parlementaires, ch. de représentants, séance du 7 dec. 1869, pag. 175).

În Italia și la noi, chestiunea, după redacțiunea articolelor respective 330 italian și 355 român, tribunalul este competent indiferent de valoarea titlului pierdut, deoarece legea vorbește numai de „Președintele tribunalului“ care dă „ordonanța“ (Corneliu Botez, în Noul Codice al jud. de ocol vol. II, pag. 115, rota 86; Ef. Antonescu în Cambia, Dr. com, vol. III, pag. 693 și 694; M. Pascanu în Dr. cambial român, pag. 173; Degre în Hârtii la înfățișător, Dreptul Nr. 78 din 1894, pag. 625, în Dreptul nr. 86 pag. 689 pe acela an și în Dreptul nr. 82 din 94, pag. 657; Pandectele Române an. III 1924 caetul 6—7, partea III, pag. 88-89, nota d-lui I. G. Calmanovici sub decizia Curții de apel Buc. IV din 4 Aprilie 1924; Trib. Dolj 201 din 911 în Pagini Juridice 77 din 911; Vivante în Tr. de Dr. com., ed. 1911, ch. III La lettre de change par 98, La Déchénce, pag. 551; Jud. oc. urb. Craiova din 18 Martie 1911, Pag. Juridice 79 din 911; Judec. Grojdibodu-Romanați din 2 Martie 1915. Pagini Juridice 154 din 911; Dem D. Stoenescu, notă în Pagini Juridice nr. 79 din 911).

Sunt totuș, în cadrul redacțiunei clare a art. 355, instanțe judecătorești și păreri profesionale cari socotesc că competența se rezolvă după valoarea titlului cambial; că, în cazul unui titlu cambial sub 15.000 lei ar fi competente și judecătorul de ocol (D. M. Constantinescu în nota din Pagini Juridice nr. 77 din 911; P. Ionescu-Pastion în op. cit. p. 57; vezi în Corneliu Botez op. cit. pag. 116).

Iar Inalta Curte hotărăște că o acțiune care are de obiect ca, contradictoriu cu pârâul să se declare fără tărie, potrivit art. 356 cod. com., o creanță a cărei proprietate și pierdere au fost justificate de reclamant în fața prezidentului tribunalului conform art. 355 acelaș cod, este o acțiune personală și mobilă, deoarece nu poate fi intentată decât în contra persoanei obligate și are de scop păstrarea drepturilor creditorului față de cel obligat, cu excluderea oricărui posesor al creanței, care, în termenul prevăzut de art. 356 citat n'a prezentat o la grefa tribunalului. Prin urmare o asemenea acțiune este de competența judelei de ocol, conform art. 27 din legea acelor judecătării (azi modificat) dacă valoarea creanței este mai mică de 3000 lei.

(Regulatoriu de competență Jurisprudența Rom. pag. 169 din 914 an. III nr. 11. Cas. III, dec. nr. 37 din 28 Ianuarie 1913)

Procedura amortizării având de scop fie să furnizeze proprietarului cambiei pierdute sau distruse un act judecătoresc care să-i fie locul în executarea drepturilor cambiare, fie să oprească, dacă e posibil, circulațiunea titlului în mâinile achizițorului de rea credință, punând publicul în gardă contra unei achizițiuni ulterioare — (*Vivante* op. cit. par. 98, p. 546 și *M. Pașcanu* în *Dreptul cambial român* pag. 172) — cel ce voeste să uzeze de ea trebuie să justifice proprietatea cambiei pe care o dă ca pierdută etc. și trebuie să dovedească faptul însuși al pierderii (*Vivante* op. cit. par. 98 pag. 551; *Ef. Antonescu* în *Dr. com. Cambia* vol. III pag. 692).

Exercitarea acestor dovezi, trezind în sufletul judecătorului convingerea că alegațiunea pierderii este adevărată, dă ordonanța prescripșă de art. 355 cod. com. invitând pe oricine o posedă să o înfățișeze la grefa tribunalului, în termenul de 40 zile, înștiințând tot odată că în lipsă de înfățișare ea se va declara fără tărie față cu posesorul. Procedura în fața prezidentului are un caracter pur grațios, (*M. Pașcanu* în *Dr. Cambial român* pag. 174; *Vivante*, op. cit. par. 98 pag. 551). Partea care ar avea interes să reformeze această ordonanță prezidențială cum o va ataca? „Ordonanța este supusă aplicării art. 66 bis proc. civ.“ spune d. Pașcanu (*M. Pașcanu* op. cit. pag. 174). Ordonanța nu va putea fi atacată prin opoziție, ci numai cu apel și recurs. Când căile de atac vor fi exercitate de către partea reclamantă, termenele vor fi cele prevăzute de art. 66 bis. proc. civ. *Ef. Antonescu*, în *Dr. com. vol. III* pag. 695). Terțele persoane, ale căror interese vor fi vătămate printr-o asemenea ordonanță nu vor putea recurge decât la așa zisa *terță opozițiune* (contestație) conform art. 400 și urm. cod. pr. civ. și care va fi adresată, chiar aceleia al căruia ordin judiciar se execută, pentru a-i da putința să revină (vezi *Ef. Antonescu* *Dr. com. vol. III*, pag. 695 nr. 15; *Pașcanu* op. cit. pag. 98: *Proc. civ. I*, ed. 2-a pag. 472 *Glasson*; *Garsonnet Proc. civ. t. VIII* ed. 2-a nr. 2992; *Em. Dan proc. civ.* sub art. 66 bis nr. 34 pag. 72).

Ordonanța va trebui să fie afișată în sala tribunalului, în localurile bursei celei mai apropiate și în sala comunei locului plăței. Ea va trebui să fie publicată deasemenea în foaia anunțurilor judiciare ale aceluiaș loc și în alte ziare, pe cari după împrejurări, prezidentul le va însemna în încheierea sa. (Vezi nota 342 în *Vivante* op. cit. p. 552: Nulitățile în publicitate). Trecând termenul și constatându-se că cambia pierdută sau sustrasă nu s'a prezintat, ea se va declara fără tărie față cu posesor, printr-o *hotărîre a tribunalului dată contradictoriu cu cei obligați* și descărcătoare a cauțiunilor date. Impotriva acestei hotărîri Curtea de apel secția III în speța mai sus rezumată

hotărăște că din dispozițiunile legii rezultând că *cele două grade de jurisdicțiune de fond*, în această procedură sunt: ordonanța președintelui și hotărîrea tribunalului, apelul la Curte devine inadmisibil, căci ar fi a se cerceta chestiunea de o a treia instanță. Soluția Curții nu o putem aproba din mai multe motive: a) nu există nici un text de lege care să ridice acest drept de apel; b) redacțiunea art. 356 care vorbește de „*o hotărîre a tribunalului dată contradictoriu cu cei obligați*“, se armonizează cu dispozițiunea art. 904 care prescrie dreptul de apel pentru sentințele date contradictoriu, în primă instanță; c) ordonanța prezidențială dată conf. art. 355, de către prezidentul tribunalului, nu poate constitui *prima instanță de fond*, pentru motivul că procedura înaintea prezidentului are un caracter grațios, ea constituie unul din elementele prescrise de lege, dela a căror îndeplinire, se acordă sentința de amortizare și apoi ea însăși este supusă unor căi de atac deosebite, conform art. 66 bis pr. civ., adică este supusă apelului și recursului, nu este supusă *terței opozițiuni* conform art. 400 și urm. pr. civilă; d) Argumentul puternic invocat de Curte și anume acela că sentința tribunalului de amortizarea cambiei pierdute liberează cauțiunile date, nu este atât de impresionant, ca pe temeiul lui să se declare apelul inadmisibil. Obiectul cauțiunei este de a garanta suma din cambie aceleia care va veni să o reclame, dovedind că el este legitimul proprietar. (*Carpentier*, Rép. nr. 936; *Pardessus* *Dr. com.* nr. 411).

În situațiunea legii noastre ea nu se depune de către proprietar decât numai atunci când intenționează să exercite anumite acte cari tind la păstrarea drepturilor lui și când cere plata după scadență. Oricum *hotărîrea definitivă* descarcă cauțiunile. (În acest sens *M. Pașcanu*, op. cit. pag. 177 care zice: „Sentința de amortizare rămânând definitivă ea înlocuește în mod complet, titlul amortizat“); e) este însă un argument hotărîtor în sprijinul părerii noastre. Tribunalul care pronunță hotărîrea contradictorie, poate să fie chemat să se pronunțe nu direct asupra cererii de amortizare, pronunțând hotărîrea în acest senz. În cazul când titlul se depune la grefă, înainte de expirarea termenului fixat prin art. 356 codul com., tribunalul are sarcina atunci să stabilească față cu toți interesații, cine va rămâne, în mod irevocabil proprietar al titlului și creditor al datoriei constatate prin titlul cambial. Se poate susține că această hotărîre, nu este susceptibilă de a fi atacată prin apel?

Iată motivele cari mă despart de soluțiunea Curții de apel. (Cercetează în legătură cu cekul pierdut: *Lacour et Bouteron* t. II nr. 1457 și urm.; *Jacqués Bouteron* în *Le chèque*, pag. 444 și urm.; *Lyon Caen et Renault* op. cit. nr. 745 și *Vivante* *Dr. com.* pag. 546 și urm.).

IŢON V. GRUIA
Avocat